

PERCEPTIES VAN GENTSE STUDENTEN OP MIDDELENGEBRUIK IN HET STUDENTENLEVEN: EEN KWALITATIEF ONDERZOEK IN COVID- TIJDEN

Aantal woorden: 16.870

Tomas Borny

Studentennummer: 01606048

Promotor: Prof. dr. Wouter Vanderplasschen

Masterproef voorgelegd voor het behalen van de graad master in de richting Pedagogische Wetenschappen: afstudeerrichting klinische orthopedagogiek en Disability Studies

Academiejaar: 2020 – 2021

Student zijn

Een student is een vent met een pijp in den kop
En een pet of een muts scheef erop.
Soms eens centen heeft, meest geen centen heeft.

En in zorg zorgeloos zijn leven leeft.
Student zijn: dat wordt men niet,
Student zijn: dat leert men niet!
Student zijn: verleert men niet,
Dat is men, of men is het niet.

Een student is een vent, die zijn pint tijdig drinkt,
En wel eens naar 'n mooi meisje pinkt.
Soms een liefde heeft, soms twee liefjes heeft.

Een student is een vent, waar de tijd op verslijt,
Die altijd hier of daar staat in 't krijt.
Soms miserie heeft, altijd leute heeft.

(De Meulenaere et al., 2016, p. 97)

Corona preambule

Enkele adaptaties werden doorgevoerd met betrekking tot de dataverzameling binnen dit onderzoek ten gevolge van de aanwezige COVID-19 maatregelen.

Alle interviews werd via een online video-call afgenomen en één op één in plaats van fysiek samen te zitten voor focusgroepsdiscussies. Dit resulteerde in het minder mogelijkheid opvangen van subtiele signalen zoals lichaamstaal en zo kunnen denkbare gelegenheden gemist zijn om op specifieke onderwerpen dieper in te gaan. Bovendien deelden de participanten duidelijk minder vrijuit en uitgebreid tijdens de digitale interviews. Ondanks de maatregelen werd toch gepoogd om een zo kwalitatief rijke dataverzameling tot stand te brengen.

Deze preambule werd in overleg tussen de promotor en student opgesteld en is door beide goedgekeurd.

Abstract

Percepties van Gentse studenten op middelengebruik in het studentenleven, een kwalitatief onderzoek in COVID-tijden

De laatste jaren probeert het Vlaams expertisecentrum Alcohol en andere Drugs het middelengebruik bij Vlaamse studenten in het middelbaar en hoger onderwijs in kaart te brengen door het uitvoeren van verschillende onderzoeken zoals de 'VAD-leerlingenbevraging' en 'In hogere sferen?'. Hierbij wordt voornamelijk kwantitatief gewerkt. Daaruit bleek dat 93,9% van de hoger onderwijs studenten in de afgelopen twaalf maand alcohol geconsumeerd heeft, 24% geeft aan in de afgelopen twaalf maand cannabis gebruikt te hebben en net geen tien procent gaf aan in de afgelopen maand andere illegale middelen gebruikt te hebben (Van Damme et al., 2018).

Het doel van dit onderzoek is om een verhaal achter deze Vlaamse prevalentiecijfers te achterhalen. Hiervoor is gebruik gemaakt van de volgende onderzoeksvragen: "Welke zijn de percepties van de Gentse hoger onderwijs studenten met betrekking tot hun eigen middelengebruik en middelennormen en dat van de medestudenten?" en "Welke zijn de percepties van de Gentse hoger onderwijs studenten met betrekking tot wetenschappelijke onderbouwde alcoholrichtlijnen?".

Om een antwoord te formuleren op deze onderzoeksvragen is een kwalitatief onderzoek met semigestructureerd interviews gerealiseerd. In totaal werden 22 studenten van een Gentse hoger onderwijs instantie bevroegd. Om deze vragen te analyseren werd gebruik gemaakt van een fenomenologische benadering, de 'Reflective Lifeworld Approach' (van der Meide, 2016). De resultaten over de motieven van middelengebruik zijn vergelijkbaar met de literatuur. Uit de verhalen van de respondenten bleek dat studenten alcohol als een drug zien, maar genoeg positieve motieven hebben om alcohol te gebruiken. Daarnaast gaf een grote groep aan negatief te staan tegenover druggebruik. De COVID-19-pandemie heeft voor een vermindering van alcoholgebruik gezorgd, maar een stijging van cannabisgebruik bij de respondenten.

Er wordt geconcludeerd dat de meningen van de studenten omtrent middelengebruik zeer divers zijn. Verder onderzoek is essentieel om meer notie te bekomen in de percepties van Gentse studenten omtrent middelengebruik.

Kernwoorden: Gentse studenten – middelengebruik – impact Corona – kwalitatief onderzoek

Borny Tomas

Promotor: Prof. Dr. Wouter Vanderplasschen

Faculteit Psychologie en Pedagogische Wetenschappen

Afstudeerrichting Klinische Orthopedagogiek en Disability Studies

Academiejaar 2020-2021

Dankwoord

Met deze masterproef komt er na vijf leerrijke jaren in Gent een einde aan mijn opleiding tot klinisch orthopedagoog. Gedurende vele maanden werd een berg aan informatie verzameld, bestudeerd en in relatie gebracht met het Gentse studentenleven en in het bijzondere met middelengebruik. Een masterproef is aller minst een individueel werk. Deze masterproef werd geconstrueerd met de hulp van anderen. Een woord van dank is dan ook op zijn plaats.

Ten eerste wil ik mijn promotor, prof. dr. Wouter Vanderplasschen bedanken voor de persoonlijke en leerrijke begeleiding bij het vormen van deze masterproef en de vrijgemaakte tijd voor de constructieve feedback. Mijn oprechte dank gaat ook uit naar de verkregen ondersteuning van de personeelsleden van het Vlaams expertisecentrum Alcohol en andere Drugs.

Een apart dankwoord voor de deelnemers, de Gentse studenten, zonder hun belangstelling en medewerking was dit onderzoek ten slotte niet mogelijk.

In het bijzonder wil ik mijn mama, zus en oma bedanken voor hun steun. Een warme dank gaat naar Lisa en Geert om me in de juiste richting te sturen en te ondersteunen in dit proces. Ten laatste wil ik mijn unieke vriendengroep bedanken

Tomas Borny

Juni 2021

Inhoud

Inleiding.....	1
Probleemstelling.....	3
Hoofdstuk 1: Literatuurstudie.....	5
1.1 Alcohol.....	5
1.1.1 Geschiedenis.....	5
1.1.2 Prevalentie bij de Belgische bevolking.....	6
1.1.3 Prevalentie alcoholgebruik bij Vlaamse studenten.....	7
1.1.4 Niet-problematisch tegenover problematisch alcoholgebruik.....	8
1.1.5 Prevalentie problematisch alcoholgebruik bij hoger onderwijs studenten.....	9
1.1.6 Maturing-out.....	9
1.1.7 Sociale media en alcohol.....	10
1.2 Druggebruik.....	12
1.2.1 Prevalentie druggebruik bij de Belgische bevolking.....	12
1.2.2 Prevalentie middelengebruik Vlaamse Studenten.....	13
1.2.3 Nieuwe Psychoactieve Stoffen.....	14
1.3 Perceptie van jongeren op middelengebruik.....	15
1.4 Motieven voor middelengebruik.....	15
1.4.1 Drinkmotieven.....	15
1.4.2 Motieven voor druggebruik.....	16
1.5 Indrinken en drankspelletjes.....	16
1.6 Het MMM-Model.....	17
1.7 Impact COVID-19-pandemie op middelengebruik.....	18
Hoofdstuk 2: Methodologie.....	19
2.1 Kwalitatieve studie.....	19
2.2 Onderzoeksgroep.....	20
2.3 Onderzoeksinstrument.....	21
2.4 Onderzoeksprocedure.....	22
2.5 Data-analyse.....	23
2.6 Kwaliteit van het onderzoek.....	24
Hoofdstuk 3: Resultaten.....	25
3.1 Resultaten AUDIT-NL en CAGE.....	25
3.2 Perceptie alcoholgebruik.....	25
3.2.1 Visie op Vlaamse alcoholnormen.....	25
3.2.2 Visie op alcohol en alcoholgebruik.....	26
3.3 Perceptie middelengebruik.....	29

3.4	Impact van sociale media op alcoholgebruik	31
3.5	Impact van corona op middelengebruik	32
Hoofdstuk 4: Discussie		35
4.1	Voornaamste bevindingen.....	35
4.2	Beperkingen van het onderzoek.....	36
4.3	Aanbevelingen voor verder onderzoek.....	37
4.4	Aanbevelingen voor de praktijk en het beleid	37
Hoofdstuk 5: Conclusie.....		39
Bibliografie		40
Bijlagen		52
A.	Oproepingsbrief respondenten onderzoek	52
B.	Informed consent.....	53

Inleiding

Mediaberichten van de voorbije twee jaar suggereren een overmaat van alcoholconsumptie door de Vlaamse student(en). *“Vier op de tien studenten hebben drankprobleem”* (Mediahuis, 2018) en *“Een grootschalige bevraging door de KU Leuven bij eerstejaarsstudenten leert dat 37 procent onder hen te veel alcohol drinkt. Vijf jaar geleden was dat nog 26 procent.”* (Vancaeneghem, 2018). Vanwege deze krantenkoppen krijgen veel mensen de perceptie dat studenten veel drinken en dit deel uitmaakt van het studentenleven. Daarentegen komen studenten en hun alcoholgebruik ook met een positieve connotatie in het nieuws. *“0.0 op de tap: ook studenten drinken steeds bewuster”* (de Vries, 2020). 0.0 verwijst naar alcoholvrij bier (Muller et al., 2020). Studenten hebben vaak de perceptie dat al hun leeftijdsgenoten middelen gebruiken. Sensationele krantenkoppen versterken deze perceptie (Rosiers et al., 2020).

Vandaag de dag kan gesteld worden dat alcohol een maatschappelijk aanvaard goed is, toch gaan negatieve neveneffecten hiermee gepaard (Vallee, 1998). Zo stierven in 2016 wereldwijd naar schatting drie miljoen mensen door schadelijk alcoholgebruik. Indien dit vergeleken wordt met verscheidende causale factoren van de sterftecijfers wereldwijd, betreft alcoholgebruik met dodelijke afloop de grootste rubriek namelijk 5,3%. Zo sterven er 2,3% aan tuberculose, 1,8% aan HIV/aids, 2,8% aan diabetes en 2;5% in verkeersongevallen. Het aandeel van alle sterfgevallen wereldwijd ten gevolge van alcoholgebruik is het grootst in de categorie 20 tot 39 jaar oud, namelijk 13,5% (World Health Organization, 2018).

The European School Survey Project on Alcohol and Other Drugs, verder afgekort als ESPAD, heeft als algemeen doel om herhaaldelijk vergelijkbare gegevens over middelengebruik te verzamelen onder 15-16-jarige studenten in zoveel mogelijk Europese landen. In het ESPAD-rapport van 2015 blijkt dat 56% van de studenten tussen vijftien en zestien jaar alcohol heeft gedronken in de afgelopen 30 dagen. Gemiddeld over de Europese landen heeft 48% van de studenten in de afgelopen 30 dagen alcohol gedronken. België scoort dus boven het gemiddelde. Het is ook interessant om in gedachten te houden dat men een verschil in alcoholconsumptie tussen meisjes en jongens vond. Concreet dronk 58% van de meisjes in de afgelopen 30 dagen alcohol terwijl maar 55% van de jongens alcohol dronk in dezelfde tijdsperiode (Kraus & Nociar, 2016).

Door het weinig onderzoek naar illegaal middelengebruik bij studenten, ontstaat een uiteenlopend beeld over het gebruik bij deze doelgroep (Vandamme et al., 2018). Bij middelbare studenten tussen 17-18-jaar heeft 32% ooit cannabis gebruikt. Waarvan 26% aangaf in het laatste jaar nog cannabis gebruikt te hebben. Bij dezelfde leeftijdsgroep heeft 9% ooit andere illegale middelen gebruikt. Hiervan geeft 6% in het laatste jaar dit gebruikt te hebben (Rosiers et al., 2020). Reeds 40 jaar geleden concludeerden Wechsler en Roman (1981) dat vier op tien hoger onderwijs studenten cannabis gebruikten in de twaalf voorgaande maanden. Bij de Vlaamse hoger onderwijs studenten werd in 2018 een gelijkaardige prevalentie gevonden, 43% (Van Damme et al., 2018).

Het is duidelijk dat alcohol een deel is van onze cultuur en dat niet enkel volwassenen, maar ook jongeren deel uit maken van dit fenomeen. Terwijl illegaal middelengebruik al vaak voor het hoger onderwijs voor de eerste maal tot stand komt. Daarom is het belangrijk om niet enkel toe te spitsen op de cijfers, maar ook op het verhaal achter de cijfers.

Deze masterproef wil een eerste aanzet geven betreffende het onderzoeken van de perceptie omtrent alcoholgebruik en alcoholnormen van Gentse hoger onderwijs studenten. De bedoeling is om duiding en context te creëren achter de recentste alcohol en illegale middelenprevalentiecijfers bij jongeren.

Probleemstelling

De vorige Vlaamse alcoholrichtlijn werd vervangen door een meer duidelijke en wetenschappelijk onderbouwde richtlijn. Deze nieuwe richtlijnen zorgde voor commotie bij de Vlaamse bevolking (VAD, 2016b). Een veilige omkadering voorzien door het opstellen van stringente maatregelen omtrent alcoholgebruik wordt bemoeilijkt gezien de ernstige neveneffecten bij misbruik van alcohol (Alcoholhulp, z.d.-b). Daarnaast moet ook rekening gehouden worden met verschillende factoren. De ernst van de risico's hangt af van de situatie waarin alcohol gebruikt wordt en de persoonlijke kwetsbaarheden. Er kan geconcludeerd worden dat een richtlijn arbitrair is. Het zoekt een evenwicht tussen wetenschappelijke evidentie en de maatschappelijke aanvaardbaarheid (VAD, 2016b).

Desondanks heeft het Vlaams expertisecentrum Alcohol en andere Drugs, verder afgekort als VAD, in 2016 een nieuwe richtlijn voor alcoholgebruik geconstrueerd. De aanleiding voor een nieuwe richtlijn kwam doordat de oude richtlijn te hoog lag en nieuwe wetenschappelijke evidentie aantoonde dat al aan kleinere dosissen alcohol gezondheidsrisico's verbonden zijn (VAD, 2016b). De oude richtlijn was gekend als een 'richtlijn van drie':

1. Drink gemiddeld niet meer dan 2 (vrouw)/ 3 (man) glazen alcohol per dag;
2. Drink maximaal 3 (vrouw)/ 5 (man) glazen per keer;
3. Drink tenminste 2 dagen in de week geen alcohol (De Kiem, z.d.).

In sommige landen werd deze richtlijn vertaald naar het maximaal drinken van 21 glazen per week voor mannen en 14 glazen per week voor vrouwen (VAD, 2016b).

In de nieuwe richtlijn van het VAD wordt er zowel naar korte, zoals welzijn en veiligheid, als lange, zoals lichamelijke gezondheid en verslaving, termijneffecten gekeken. Deze richtlijn is onderbouwd door de recentste wetenschappelijke bronnen. De nieuwe richtlijn is duidelijk: *"Alcohol is een schadelijke stof". Om de risico's van alcoholgebruik te beperken, drink je best niet meer dan tien standaardglazen per week.* Belangrijke verschillen zijn dat er geen onderscheid meer gemaakt wordt tussen mannen en vrouwen. Er wordt geen notie meer gemaakt van een daglimiet, maar gesproken over een wekelijkse richtlijn (VAD, 2016b). Ook is een standaardglas voor elk land anders. In België is de regel dat een standaardglas gelijk is aan tien gram pure alcohol of ongeveer 12,7 ml pure alcohol. Een standaardglas is met andere woorden afhankelijk van de twee factoren: de grootte van het glas en de sterkte van de alcoholische drank (VAD, 2016a). Ter vergelijking enkele voorbeelden van standaardglazen bij andere Europese landen: Verenigd Koninkrijk 8 gram pure alcohol, Finland 12 gram pure alcohol, Tsjechië 16 gram pure alcohol en Oostenrijk 20 gram pure alcohol (Mongan & Long, 2015).

De perceptie omtrent middelengebruik van andere personen wordt gevormd aan de hand van de associatie met eigen gebruik (Bertholet et al., 2013). Jongeren construeren hun perceptie op de beperkte informatie die ze hebben (Bertholet et al., 2010). Het zien van alcoholreferenties op sociale media beïnvloedt deze perceptie. Het blootgesteld worden aan alcoholreferenties van andere, net als het delen van alcoholreferenties op sociale media beïnvloedt niet enkel de perceptie, maar is ook gerelateerd aan een hogere alcoholconsumptie (Geusens, 2018). Studenten overschatten hoeveel pure alcohol nodig is om een standaardglas in te schenken (White et al., 2003).

Uit het onderzoek van Sciensano (2021) blijkt dat cannabisgebruik toenam in de eerste lockdown, terwijl het gebruik van cocaïne en amfetamines afnam. Alsook werd gevonden dat occasionele gebruikers minder zijn gaan gebruiken in de eerste lockdown. Afgelopen jaar, 2020, wordt gekenmerkt door stress, onzekerheid, eenzaamheid of verveling. Dit kan een effect hebben op het gebruik van middelen.

Er is reeds veel onderzoek naar de prevalentie van alcoholgebruik. In mindere mate is onderzoek te vinden dat rekening houdt met de perceptie en verwachtingen van studenten over middelengebruik. Daarom wordt in het verdere verloop van dit onderzoek specifiek ingegaan op de perceptie van Gentse studenten en hoe die beïnvloed wordt.

Onderzoeksvragen

Uit deze inleiding en probleemstelling blijkt dat nog maar weinig kennis bestaat over hoe Gentse hoger onderwijs studenten staan tegenover alcoholgebruik en de Vlaamse alcoholnormen. Dit onderzoek wil de percepties van deze groep onderzoeken. Bijgevolg de volgende twee onderzoeksvragen:

Welke zijn de percepties van de Gentse hoger onderwijs studenten met betrekking tot hun eigen middelengebruik en middelennormen en dat van de medestudenten?

Welke zijn de percepties van de Gentse hoger onderwijs studenten met betrekking tot wetenschappelijke onderbouwde alcoholrichtlijnen?

Ter ondersteuning van het beantwoorden van de twee onderzoeksvragen worden twee deelvragen opgesteld:

In welke mate beïnvloedt de COVID-pandemie de ervaringen van Gentse hoger onderwijs studenten met middelengebruik?

In welke mate beïnvloeden sociale media het gebruik van Gentse hoger onderwijs studenten hun middelengebruik en middelennormen?

Eerst en vooral wordt de theorie die gelinkt kan worden met de onderzoeksvragen, toegelicht. Daarna wordt de methodologie die voor dit onderzoek gehanteerd wordt van dichterbij bekeken worden. Vervolgens worden de resultaten en discussie weergegeven over middelengebruik en de link tussen COVID-19 en middelengebruik en sociale media en middelengebruik.

Hoofdstuk 1: Literatuurstudie

Dit hoofdstuk gaat in op de centrale onderzoeksbegrippen en schetst hierbij een achtergrond van hoe deze begrippen aan bod komen in de literatuur. Daarom focust dit hoofdstuk op de prevalentie alcohol en druggebruik bij de Belgische bevolking en hoger onderwijsstudenten, motieven voor middelengebruik en bijhorende fenomenen die belangrijk zijn in dit onderzoek. Dit hoofdstuk sluit af met de impact van de COVID-19-pandemie op alcohol en druggebruik.

1.1 Alcohol

1.1.1 Geschiedenis

Tegenwoordig heeft alcohol, ethylalcohol, een veelzijdige entiteit. Zo kan het sociale gelegenheden vergemakkelijken, een verfijnde eetpartner zijn, cardiovasculaire voordelen of net een verwoestende factor zijn. Deze entiteit heeft alcohol niet altijd gehad. Op gevonden Babylonische kleitabletten, die meer dan 6000 jaar oud zijn, zijn bierrecepten teruggevonden. In Egyptische tempels staan muurschilderijen omtrent het produceren van bier en wijn (Dietler, 2006; Vallee, 1998). De Westerse samenleving had weinig toegang tot zuiver water de afgelopen 10.000 jaren. Hierdoor produceerde verschillende samenlevingen bier en wijn als één van de enige veilige producten om te drinken. In de Middeleeuwen werd alcohol 'aqua vitae' genoemd, het levenswater (Vallee, 1998). Terwijl alcohol momenteel in sommige Islamitische steden verboden is, was dit niet zo in de oudheid. De term alcohol komt van het Arabisch woord al'kohol (Dietler, 2006). In het dierenrijk wordt ook gebruik gemaakt van alcohol. Dit door het consumeren van natuurlijk gefermenteerde fruiten (Vallee, 1998).

In de 19de eeuw ontstonden de eerste onderzoeken naar alcoholmisbruik en de gevolgen van alcohol (Vallee, 1998). Terwijl samenlevingen antwoorden zochten naar de alcohol gerelateerde problemen. Werd de productie en marketing van alcohol meer industrieel en globaal. Aan een ongelooflijke snelheid veranderde alcohol van kleinschalige en lokale productie naar een grootschalige industriële globale productie. De landbouw onderging in de 19de eeuw een revolutie. Hierdoor nam de welvaart toe en werd meer wijn geconsumeerd. In de 20ste eeuw werden de koelkast en verpakte bier uitgevonden. Hierdoor ontstond transport op grotere afstand (Room, 2002).

Alcohol is het meest gebruikte psychoactieve middel ter wereld. Alcohol neemt een vorm van belichaamd materiele cultuur aan (Dietler, 2006). Sinds de 20ste eeuw staat alcohol voor ontspanning en feestelijkheid, maar ook voor destructie (Vallee, 1998). De huidige samenleving stelt veeleisende normen op voor veilig alcoholgebruik, terwijl alcohol beschikbaar blijft op grote schaal. De mensen die hier niet in slagen worden bestempeld als alcoholisten. Dit toont aan dat de verantwoordelijkheid van gebruik op individueel niveau eerder ligt dan op maatschappelijk niveau (Room, 2002).

"Humanity at any moment of history

Is inevitably caught in that time,

as trapped as an insect in amber"

(Vallee, 1998, p7).

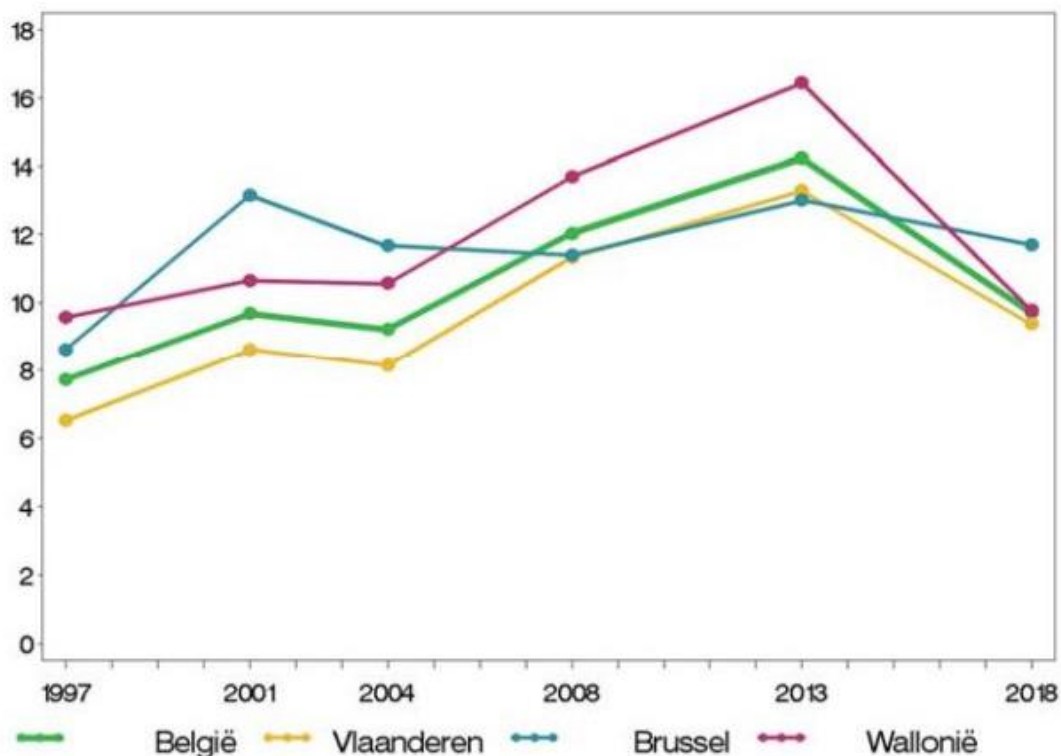
1.1.2 Prevalentie bij de Belgische bevolking

Volgens het onderzoek van het Wetenschappelijk Instituut voor Volksgezondheid, verder afgekort als WIV, dat plaats vond in 2018 heeft 76,6% van de Belgische bevolking in de leeftijdsgroep van vijftien jaar en ouder alcohol gebruikt in de laatste twaalf maand vooraf de bevraging. Dit is een significante daling tegenover vorige enquêtes. Toen bleven de cijfers hangen tussen de 80% en 84%. Van de respondenten gaf 9,7% aan dagelijks alcohol te gebruiken en 40,6% consumeert minstens één keer per week. Dit onderzoek gaf aan dat een vierde van de bevolking geheelonthouders zijn en 16,8% van de Belgische bevolking nog nooit alcohol heeft gebruikt (Gisle et al., 2019).

Demografisch zijn verschillen te merken in consumptie gebruik. De leeftijdsgroep 15 tot 24 jaar drinkt gemiddeld 10,9 glazen alcohol per week. Dit is minder dan de leeftijdsgroep 55 tot 64 jaar (11,5 glazen), maar meer dan de leeftijdsgroep 25 tot 54 jaar (9 glazen). Doch dient vermeld te worden dat de leeftijdsgroep 15 tot 24 jaar meer consumpties per gelegenheid drinkt, maar minder dagen per week consumeren (Gisle et al., 2019).

Figuur 1 (Gisle et al., 2019).

Percentage van de bevolking van 15 jaar en ouder dat dagelijks alcohol gebruikt, volgens gewest en jaar

Als gekeken wordt naar overmatig alcoholgebruik (conform deze gezondheidsenquête: meer dan 14 glazen alcohol per week bij vrouwen en 21 standaardglazen alcohol per week bij mannen) dan duidt dit op 5,9% van de Belgische bevolking. Echter is dit een dalende trend sinds 2001.

1.1.3 Prevalentie alcoholgebruik bij Vlaamse studenten

Alcohol is een populair middel bij de Vlaamse studenten. Het Vlaams prevalentiecijfer anno 2017 over alcoholgebruik ligt bij de hoogste die al gevonden zijn in internationaal onderzoek. In Vlaanderen geeft 94,9% van de studenten aan ooit alcohol te hebben gebruikt. In de afgelopen twaalf maanden geeft 93,9% van de studenten aan alcohol te gedronken hebben (Van Damme et al., 2018). Sinds een paar jaar duikt de term 'bingedrinken' op in de media en wordt deze term gelinkt aan jongeren (De Druglijn, z.d.). De term 'bingedrinken' of soms beschreven in de literatuur als piek-drinken betekent het drinken van zes alcoholische dranken in minder dan twee uur. Bij de Vlaamse studenten doet 20,7% maandelijks aan bingedrinken (Van Damme et al., 2018). Uit het onderzoek van het WIV blijkt dat 10% van de Belgische bevolking van 15 jaar en ouder aangeeft maandelijks aan bingedrinken te doen (Gisler et al., 2019). Deze cijfers tonen aan dat bingedrinken niet enkel voorkomt bij jongeren.

Het is niet enkel bier, licht (<6% vol) en zwaarder (≥6% vol), dat wordt geconsumeerd als alcoholische middelen door de studenten die hogere studies volgen. Zowel wijn, aperitieven (porto, sherry) als sterke drank worden rijkelijk geconsumeerd (Van Damme et al., 2018). Om de risico's van alcoholgebruik te beperken heeft het VAD in 2016 een nieuwe richtlijn opgesteld voor alcoholgebruik. Deze richtlijn is door wetenschappelijke evidentie onderbouwd en stelt dat een persoon best maximum 10 standaardglazen per week drinkt. Een standaardglas alcohol is gelijk aan 10g, 12,7 ml pure alcohol. Een standaard glas voor bier is een glas van 25 cl, voor wijn een glas van 10 cl, voor aperitief een glas van 5 cl en voor sterke drank is het een glas van 3.5 cl. Het is belangrijk om rekening te houden met het feit dat een blik bier en een glas bier van een zwaarder bier zoals Duvel, Leffe, Westmalle Tripel, ... niet gezien wordt als een standaardglas. Een blik bier is gelijk aan 1,3 standaardglazen en een glas zwaar bier van 33 cl is gelijk aan 1,7 tot 2,5 standaard glazen (VAD, z.d.).

In de laatste twaalf maanden heeft 86,8% van de studenten die ooit alcohol gebruikt hebben lichter bier gedronken, 82,2% zwaardere bieren, 90,2% wijn, 67,6% aperitieven en 86,5% dronk sterkedrank. Deze cijfers tonen namelijk niet de drink intensiviteit van de studenten aan. Om de drink intensiviteit van studenten in kaart te brengen, wordt gekeken naar de gebruiksfrequentie alcoholische dranken per periode. We onderscheiden drie periodes: lesperiode, blokperiode en examenperiode. Over alle alcoholische dranken heen is de gebruiksfrequentie het hoogst tijdens de lesperiode. Tijdens de examenperiode wordt er aanschouwelijk minder gedronken. Lichtere bieren worden bij 3,4% van de studenten totaal niet gedronken tijdens de lesperiodes. Dit cijfer wordt tot bijna 19 keer groter in de examenperiode, dan drinkt 63,4% van de studenten niet. Voor de gebruiksfrequentie van meer dan eenmaal in de week, maar minder dan dagelijks alcohol consumeren tijdens de lesperiode is het cijfer 35,8%. Dit cijfer krijgt in de examenperiode een terugval tot 4,2%. Alle alcoholische dranken volgen dezelfde dalende trend. De leerprestatie gebonden context heeft een duidelijke impact op het drinkgedrag van de studenten. (Van Damme et al., 2018). De examenperiode is namelijk de periode waar studenten een hoge prestatiedruk ervaren. Het is een veel eisende situatie die stress veroorzaakt, veel toewijding vraagt en een verlaagd niveau van opwindning. Hierdoor wordt alcohol gezien als een potentieel risico om slechter te presteren (Van Damme et al., 2017).

Om het drinkpatroon van de Vlaamse studenten gedetailleerd in beeld te krijgen, wordt gekeken naar het gemiddeld aantal standaardglazen per week per type alcohol per periode. Het gemiddelde dat zal worden besproken, werd berekend voor enkel de studenten die het specifieke type alcohol dronken in

de specifieke periode in de laatste 12 maand. Gemiddeld genomen drinken alle studenten 8,6 standaardglazen lichter bier per week in de lesperiode. Voor zwaarder bier is dit 3,8 standaardglazen, wijn 2,1 standaardglazen, sterkedrank 1,7 standaardglazen en aperitieven 0,8 standaardglazen per week in de lesperiode. In het onderzoek van Van Damme et al. (2018) werd een significant verschil in hoeveelheid standaardglazen die wekelijks gedronken worden per type alcohol vastgesteld. Dit verschil wordt kleiner in de blokperiodes en wordt nog kleiner in de examenperiode. In de examenperiode worden gemiddeld 1,8 standaardglazen lichter bier, 1,6 standaardglazen zwaarder bier, 0,8 standaardglazen wijn, 0,6 standaardglazen sterkedrank en 0,4 standaardglazen aperitieven per week gedronken. In het onderzoek wordt aangegeven geen significant verschil te vinden tussen de hoeveelheid alcohol die gedronken wordt tijdens de blokperiodes en examenperiode (Van Damme et al., 2018).

De groep totale drinkende studenten kan worden opgedeeld in twee groepen. De eerste groep zijn de regelmatige drinkers en de tweede groep zijn de niet-regelmatige drinkers. Het gemiddeld alcoholgebruik ligt duidelijk hoger in de groep van regelmatig drinkers dan alle drinkende studenten. In de lesperiode drinken de regelmatige drinkers gemiddeld 14,8 standaardglazen lichter bier per week. Dit wordt gevolgd door gemiddeld 9,8 standaard glazen zwaarder bier, 6,4 standaardglazen wijn, 6,2 standaardglazen sterkedrank en 4,7 standaardglazen aperitieven per week. Hier wordt opnieuw een terugval van alcoholgebruik aangegeven in de blokperiodes en examenperiode bij regelmatige drinkende de studenten. Deze terugval is wel minder groot dan bij de groep alle drinkende studenten. Het verschil in hoeveelheid alcohol tussen de blokperiodes en examenperiode is verwaarloosbaar (Van Damme et al., 2018).

Uit deze gegevens van het VAD die hierboven besproken zijn, concludeert het VAD dat studenten in de lesperiode gemiddeld genomen boven de richtlijnen van alcoholgebruik per week zit. Studenten drinken in de lesperiodes gemiddeld 12,9 standaardglazen alcohol per week. De groep studenten die minder dan deze alcoholrichtlijnen drinken, representeren 63% van de totale drinkers in de lesperiode. Deze groep drinkt gemiddeld 3,3 standaardglazen alcohol per week. De overige 37% studenten drinken meer dan 10 standaardglazen per week in de lesperiode. Deze groep drinkt gemiddeld 29,2 standaardglazen alcohol per week (Van Damme et al., 2018).

1.1.4 Niet-problematisch tegenover problematisch alcoholgebruik

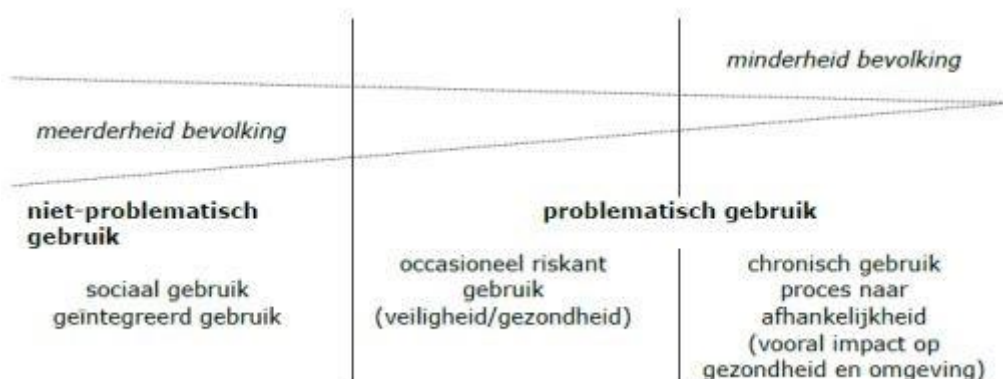
Om een duidelijk beeld te geven van de impact van alcohol, is het belangrijk om enkele begrippen te benoemen. Het 'niet-problematisch drinken' kan gedefinieerd worden als het gematigd en verantwoord drinken dat geïntegreerd is in de samenleving. (De Donder & Lambrechts, 2002) Het definiëren van de term 'problematisch alcoholgebruik' is moeilijk. Schadelijk alcoholgebruik kan gedefinieerd worden als een drinkpatroon dat gezondheidsschade veroorzaakt op fysiek, psychisch of sociaal vlak (Babor & Higgins-Biddle, 2010). Problematisch alcoholgebruik kan enerzijds omschreven worden als een proces dat kan leiden tot afhankelijkheid. Anderzijds wordt er ook van problematisch alcoholgebruik gesproken wanneer alcohol in een verkeerde situatie, zoals in het verkeer, of op een verkeerd tijdstip, zoals drinken bij het ontbijt gebruikt wordt. Langdurig overmatig alcoholgebruik kan op termijn ernstige lichamelijke schade toebrengen (De Donder & Lambrechts, 2002).

Voor een continuüm benadering van alcoholgebruik hanteren we het 'Continuüm van niet-problematisch versus problematisch alcoholgebruik' van De Donder en Lambrechts (2002). Een

persoon kan zich op verschillende posities binnen dit continuüm bevinden. De positie is afhankelijk van de ernst van hun alcoholgebruik.

Figuur 2 (De Donder & Lambrechts, 2002).

Continuüm van niet-problematisch versus problematisch alcoholgebruik

Voor de categoriale benadering van problematisch alcoholgebruik hanteren we de Diagnostic and Statistical Manual of Mental Disorder, DSM. Sinds de DSM-5, de laatste versie van de DSM, heeft men 'misbruik' en 'afhankelijkheid' van middelen samengevoegd tot één diagnose namelijk 'stoornis in het gebruik van middelen'. Hierbij worden drie ernstniveaus voor de stoornis toegevoegd en onderscheiden. Beperkt (≥ 2 criteria in het laatste jaar), matig (4-5 criteria in het laatste jaar) en ernstig (≥ 6 criteria in het laatste jaar) (van den Brink, 2014). De DSM heeft elf criteria opgesteld om een 'stoornis in het gebruik van alcohol' te classificeren. Deze criteria bepalen het ernstniveau en richten zich niet op de hoeveelheid noch het drinkpatroon van een persoon (Expertisecentrum, 2019).

1.1.5 Prevalentie problematisch alcoholgebruik bij hoger onderwijs studenten

In de literatuur wordt teruggevonden dat tussen 63% en 67% van Europese hoger onderwijs studenten volgens de AUDIT-C een verhoogd risico hebben op problematisch alcoholgebruik (Davoren et al, 2015; García Carretero et al., 2016; Luquiens et al, 2016). Het onderzoek 'In hogere Sferen volume 4' vindt bij de Vlaamse studenten die in het afgelopen jaar alcohol dronken een lagere prevalentie namelijk 51,3% (Van Damme et al., 2018) en een Sloveens studie concludeert een prevalentie van 27,8% (Kolšek et al, 2015). Bij de Vlaamse studenten zien we een verschil in het risico op probleemgebruik volgens geslacht en woonsituatie. Mannelijke studenten, 59%, hebben een hogere risico op problematisch alcohol gebruik dan vrouwen, 45%. Daarbij werd gevonden dat 62% van de kotstudenten een verhoogd risico heeft op problematisch alcoholgebruik. De thuiswonende studenten, 45%, en zelfstandig wonende studenten, 46%, hebben een aanzienlijk lager, maar nog steeds een verhoogd risico (Van Damme et al., 2018).

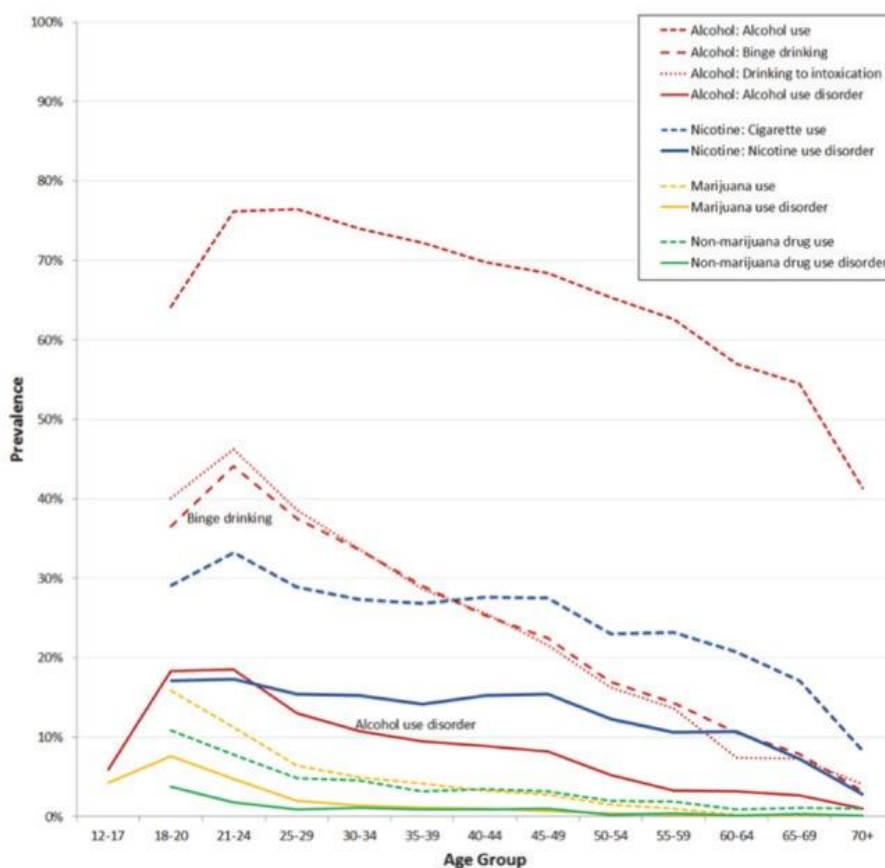
1.1.6 Maturing-out

Het fenomeen problematisch alcoholgebruik heeft de neiging toe te nemen in de late adolescentie met een piek rond de 22 jaar. Daarna daalt dit fenomeen (O'Malley, 2004). Dit fenomeen geldt niet enkel voor alcohol gebruik, maar ook voor problematisch illegaal middelengebruik (Lee et al., 2019).

In de literatuur wijst dat maturing-out voornamelijk ontstaat door de nieuwe rollen en verantwoordelijkheid die de jongeren innemen (Conroy et al., 2021; Järvinen & Bom, 2018; Lee & Sher, 2018; Lee et al., 2019; O'Malley, 2004;). Het hebben van werk, een zelfstandig leven, maar vooral huwelijk en ouderschap zijn factoren die deze vermindering veroorzaken (O'Malley, 2004). Dit voorspelt niet dat op een latere leeftijd geen problematisch middelengebruik noch middelengebruik meer aanwezig zal zijn. In iedere leeftijdscategorie is het aanwezig, maar het vermindert steeds per leeftijdscategorie (Lee & Sher, 2018). Figuur 3 toont het maturing-out proces van mensen hun middelengebruik in de Verenigde Staten. Hierbij is een duidelijke afname van gebruik zichtbaar. (Lee & Sher, 2018).

Figuur 3 (Lee & Sher, 2018).

Het maturing-out proces bij mensen in de Verenigde Staten

1.1.7 Sociale media en alcohol

Social Network Sites

In de laatste decennia is de sociale media een deel van het leven van de mens. Mensen staan niet enkel meer in een offline context met elkaar in contact, maar zijn ook online verbonden met elkaar. Tegenwoordig communiceren personen ook aan de hand van Social Network Sites, verder afgekort als SNS. Ellison en Boyd (2013) definiëren SNS als 'genetwerkte communicatieplatformen waarbij

gebruikers uniek identificeerbare profielen hebben die bestaan uit content, inhoud gecreëerd door de gebruiker zelf en door anderen'. Het verlangen om te communiceren en het delen van content is een stimulans voor het gebruik van SNS (Ellison & Boyd, 2013). SNS bieden personen de mogelijkheid om een persoonlijk profiel te creëren, met andere te communiceren en personen toe te voegen als 'vrienden'. Op deze platforms hebben personen de vrijheid om hun eigen identiteit te uiten en delen met andere. Identiteitsontwikkeling wordt gezien als een essentieel deel in het ouder worden. Op SNS is namelijk de mogelijkheid om te interacteren met content gelijkaardig aan wie je als persoon bent of wilt zijn (Moreno et al., 2013). Sociale media hebben een zeer breed bereik in het leven van velen jongeren. Daarom hebben sociale media de potentie om de beslissingen van personen sterk te beïnvloeden (Moreno & Whitehill, 2014). Sociale media zijn tegenwoordig onlosmakelijk verbonden met de drinkgelegenheden van jongeren (Geusens, 2018). SNS worden onder andere gebruikt om af te spreken waar en wanneer studenten zich kunnen verenigen om drinken (Hebden et al., 2015). Rekening houdend met het feit dat jongeren worden beïnvloed door hun peers, vrienden en tegelijkertijd beïnvloeden ze ook deze peers, vrienden. Van deze peerinvloeden lijken jongeren zich niet van bewust te zijn (Geusens, 2018). Deze peer invloeden komen terug in SNS (Huang et al., 2014).

Alcoholgebruik op sociale media

Bijna alle SNS-profielen van Vlaamse jongeren bevat content omtrent alcoholgebruik. Slechts 4,38% van de SNS-profielen bevatten geen foto's met alcoholreferenties. Gemiddeld genomen bevat een SNS-profiel 16,96 alcohol gerelateerde foto's. In 86,40% van de foto's staan personen die alcohol vasthouden afgebeeld. Op 25,83% van de alcohol gerelateerde foto's werden reacties gepost. Deze reacties zijn voornamelijk positief (87,21%) met andere woorden de reacties zijn zelden negatief over alcohol op deze foto's (Beullens & Schepers, 2013). Een bepaald drinkgedrag kan gemakkelijker gemodelleerd en aangeleerd worden dan roken en dus gemakkelijker over te dragen via niet face-to-face contexten, zoals SNS (Huang et al., 2014). Blootstelling aan alcohol gerelateerde content versterkt op termijn risicogedrag (Huang et al., 2014; Jackson et al., 2021).

Het in contact komen met alcohol gerelateerde content op SNS wordt gezien als gemakkelijk en zorgt voor plezier in groepen en/of vrienden. Content die bizar of schandalig materiaal van overmatig alcoholgebruik uitbeelden wordt bijzonder sterk gewaardeerd bij studenten. Dit versterkt de constructie van zat zijn als iets grappig en plezier gevend (Hebden et al., 2015). Een populaire activiteit van jongeren is het online weergeven van drankpartijen (Atkinson & Sumnall, 2016; Phan et al., 2019). Het weergeven van het drinken van alcohol op SNS verhoogt gedeeld plezier door het creëren van blijvende herinneringen en humoristische alcohol gerelateerde verhalen van groepen (Atkinson & Sumnall, 2016). Een hogere mate van alcoholconsumptie is verbonden met de blootstelling aan de alcoholreferenties van andere leeftijdsgenoten. Door deze blootstelling aan alcoholreferenties ontstaat de perceptie dat meer leeftijdsgenoten een hoger alcoholgebruik hebben en dat leeftijdsgenoten dit ook meer aanvaardbaar vinden (Geusens, 2018). Jongeren beginnen aan de universiteit met al bestaande percepties en verwachtingen van het hoog drinkgedrag van studenten. Deze jongeren hebben vooraf al een gewoonte ingenomen om veel alcohol te consumeren. Bij studenten ontstaat als gevolg een druk om te voldoen aan het stereotype van een student zijn die veel alcohol consumeert (John & Alwyn, 2010). Hebden en collega's (2015) ontdekten dat studenten SNS gebruikten om negatieve ervaringen zoals blackouts, katers en gevechten en risicovolle drinkgelegenheden te reconstrueren tot positieve en zeer gewaardeerde uitkomsten.

1.2 Druggebruik

1.2.1 Prevalentie druggebruik bij de Belgische bevolking

Cannabis

De 'Gezondheidsenquête: 2018' van Sciensano toont aan dat 22,6% van de Belgische bevolking tussen 15 en 64 jaar minimaal éénmalig in hun leven cannabis gebruikt te hebben. Hiervan heeft 69% in de afgelopen twaalf maand geen cannabis gebruikt. Het percentage van de bevolking die ooit cannabis heeft gebruikt stijgt. In 2013 was het nog 15% van de bevolking die ooit cannabis heeft gebruikt. Bij vrouwen (17,3%) ligt het experimenteel gebruik van cannabis significant lager dan bij mannen (28,1%). Dit experimenteel gebruik komt het meest voor in de leeftijdsgroep 25 tot 34 jaar, namelijk 38,1% (Gisle & Drieskens, 2019).

Omtrent recent gebruik, in de afgelopen 12 maand, gaf 7% van de bevolkingsgroep 15 tot 64 jaar aan cannabis gebruikt te hebben. Deze recente prevalentie is in vergelijking met 2004 en 2013 (5%) is een significante stijging in gebruik. Het recent gebruik is het hoogst in de leeftijdsgroep van de 15- tot 24-jarigen. Dit percentage daalt naarmate de bevolking ouder wordt. In de leeftijdsgroep van 55 tot 64 jaar is dit nog 1% die recent cannabis gebruikt heeft. 4,3% van de leeftijdsgroep 15 tot 64 jaar geeft aan in de afgelopen 30 dagen cannabis gebruikt te hebben. Als gekeken wordt naar intensief gebruik, meer dan 20 dagen gebruik in de afgelopen 30 dagen, geeft 1,3% van de Belgische bevolking intensief gebruik aan (Gisle & Drieskens, 2019).

Andere psychoactieve middelen

Dit luik gaat over het gebruik van andere illegale middelen exclusief cannabis. Sciensano schat dat 9% van de leeftijdsgroep 15 tot 64 jaar ooit met middelen heeft geëxperimenteerd. In de afgelopen 12 maanden, bij afname van het onderzoek, heeft 2,9% gebruik gemaakt van minstens één middel. 1,3% gaf aan in de afgelopen dagen andere middelen gebruikt te hebben. Het meest recent gebruikt middel door de Belgische bevolking tussen de 15 en 64 jaar in 2018 was cocaïne (1,5%). Daarna volgt ecstasy/XTC (1,2%), opioïden (0,6%) en hallucinogenen (0,5%) (Gisle & Drieskens, 2019). Onderstaande *tabel 1* beschrijft het druggebruik, exclusief cannabis, bij de Belgische Bevolking, dit in functie van geslacht en leeftijdscategorie.

Tabel 1 (Gisle & Drieskens, 2019).

Percentage van de bevolking van 15 tot 64 jaar dat in de afgelopen 12 maanden één van de middelen uit de lijst heeft gebruikt

	Totaal %	Mannen (%)	Vrouwen (%)	15-24 jaar (%)	25-34 jaar (%)	25-44 jaar (%)
Cocaïne	1,5	2,6	0,4	1,8	3,7	2,0
Ecstasy	1,2	1,9	0,5	1,8	3,0	1,3
Opioides	0,6	0,6	0,7	0,4	0,7	1,1
Hallucinogenen	0,5	0,7	0,3	1,2	0,6	0,7
Amfetamines	0,4	0,8	0,01	0,5	1,0	0,5
Ketamine	0,4	0,7	0,1	1,5	0,6	0,3
NPS	0,3	0,4	0,2	1,1	0,4	0,2
Methamfetamines	0,1	0,2	0,0	0,6	0,05	0,07
GHB/GBL	0,04	0,04	0,04	0,0	0,1	0,1
Heroïne	0,07	0,1	0,0	0,0	0,0	0,03
Crack	0,006	0,01	0,0	0,0	0,0	0,02

Tabel 2 beschrijft de evolutie van druggebruik in België van 2001 tot 2018. Hierbij wordt eveneens gekeken naar het gebruik in de afgelopen twaalf maand en in de afgelopen 30 dagen. Andere middelen dan cannabis werden niet opgenomen in de gezondheidsenquête voor 2008.

Tabel 2 (Gisle & Drieskens, 2019).

Evolutie van het druggebruik in België van 2001 tot 2018

	2001	2004	2008	2013	2018
Percentage van de bevolking van 15-64 jaar dat ...					
Ooit cannabis heeft gebruikt	10,7	13,0	14,3	15,0	22,6
In de afgelopen 12 maand cannabis heeft gebruikt	-	5,0	5,1	4,6	7,0
In de afgelopen 30 dagen cannabis heeft gebruikt	2,7	2,8	3,1	2,6	4,3
Intensief (20+/30 dagen) cannabis gebruikte	-	0,8	0,9	0,5	1,3
Een problematisch cannabisgebruik vertoont (met risico's)	-	-	-	-	-
Percentage van de bevolking van 15-64 jaar dat ...					
Ooit een andere drug heeft gebruikt	-	-	3,9	3,6	9,0
In de afgelopen 12 maanden een andere drug heeft gebruikt	-	-	1,5	0,8	2,9
In de afgelopen 30 dagen een andere drug heeft gebruikt	-	-	-	-	1,3
In de afgelopen 12 maanden cocaine heeft gebruikt	-	-	0,9	0,5	1,5
In de afgelopen 12 maanden ecstasy heeft gebruikt	-	-	0,6	0,3	1,2

1.2.2 Prevalentie middelengebruik Vlaamse Studenten

Tijdens de adolescentie wordt dikwijls geëxperimenteerd met illegale middelen (Dierckens et al., 2019). Het vooroordeel dat jongeren in hun studententijd voor het eerst met illegale middelen in aanraking is achterhaald. Het gebruik start grotendeels in het secundair onderwijs (Van Damme et al.,

2018). Health Behaviour in School-aged Children Vlaanderen, verder afgekort als HBSC Vlaanderen, vond dat jongeren tussen de 17- en 18-jarige: 35% van de jongens en 22% van de meisjes ooit cannabis gebruikt hebben. Dit is tevens een daling met wat HBSC Vlaanderen vond in 2014. Toen waren de cijfers respectievelijk 40% van de jongens en 28% van de meisjes (Dierckens et al., 2019). Uit de VAD-leerlingenbevraging, afgenomen schooljaar 2018-2019, komen gelijkaardige gegevens namelijk dat bij 17- tot 18-jarigen 32% ooit cannabis gebruikt hebben (Rosiers et al., 2020). Van Damme et al. (2018) vonden dat vier op de tien, 42,8%, studenten in het hoger onderwijs ooit cannabis gebruikt hebben. Verder toont de 'VAD-leerlingenbevraging' aan dat 8,8% van de 17- tot 18- jarigen ooit een ander illegale middel, exclusief cannabis, heeft gebruikt. De meest voorkomende ooit gebruikte middelen bij deze leeftijdsgroep zijn XTC, 4,9%, en hallucinerende middelen, 3,8%. Aansluitend volgen cocaïne en amfetamines middelen met 3,3% en 1,7% (Rosiers et al., 2020). In het hoger onderwijs geven 12,4% van de Vlaamse studenten aan ooit andere illegale middelen gebruikt te hebben. In de laatste twaalf maand, bij afname van het onderzoek, ligt het gebruik op 9,4%. De twee voornaamst gebruikte middelen in de afgelopen twaalf maand zijn XTC, 6,9%, en cocaïne, 5,3%. Daarnaast worden amfetamines, 3%, Nieuwe Psychoactieve Stoffen, 1,8% en GHB, 0,7%, gebruikt in de afgelopen twaalf maanden (Van Damme et al., 2018).

1.2.3 Nieuwe Psychoactieve Stoffen

In het verleden werd drugs opgedeeld in drie groepen naargelang hun werking. Namelijk *stimulerende* of *oppeppende*, *verdovende* en *hallucinogene* werking. Door het toenemend aanbod van 'Nieuwe Psychoactieve stoffen', verder afgekort als NPS, werd de oude opdeling vervangen door een nieuwe opdeling namelijk het 'Drugwiel'. Het drugwiel impliceert zeven categorieën: stimulerende, verdovende, hallucinogenen, empathogenen, dissociatieven, cannabinoiden, opioïden en verdovende middelen. De stoffen die op de binnenste wiel bevinden zijn legaal en de op de buitenste wiel zijn illegaal of op voorschrift beschikbaar in België (De Schutter et al., 2019).

De laatste decennia worden heel wat verschillende benamingen gebruikt voor 'nieuwe' drugs te overkoepelen. NPS is voor deze groep van nieuwe drugs de verzamelnaam. Het begrip 'NPS' duidt op middelen die recent als drug gebruikt worden en zijn frequent scheidkundige aanpassingen op de klassieke illegale middelen. (De Schutter et al., 2019; VAD, 2017) De term 'NPS' wordt vaak samen gebruikt met twee andere termen: 'smart drugs' en 'designer drugs'. Smartdrugs zijn producten die voornamelijk verkrijgbaar zijn in smartshops, die verschenen in de jaren '90, en een psychoactieve werking hebben. Deze werking wordt frequent (misleidend) gepromoot als veilig, gezond en onschadelijk alternatief voor illegale middelen. Smartdrugs bestaan voornamelijk uit een plantaardige stam (VAD, 2017). Smartdrugs worden als volgt gedefinieerd.

"Smartdrugs zijn substanties die door hun gebruik of misbruik een opwekkende, kalmerende of bewustzijnsveranderende werking hebben die vergelijkbaar kan zijn aan die van de als drugs bekend staande producten, maar die als een veilig, gezond en onschadelijk alternatief voor illegale drugs worden gepromoot". (De Schutter et al., 2019; Wauters, 2009)

Enkele specifieke voorbeelden van smart drugs zijn: ayahuasca, energy drinks, nootrope middelen, paddo's en smart drinks (Wauters, 2009). Terwijl het bij designer drugs slaat op compleet synthetische stoffen. Deze benamingen kunnen samengevat worden onder de noemer 'NPS' Tot op heden zijn de effecten en risico's van NPS in het algemeen weinig onderzocht (VAD, 2017). Enkele voorbeelden van

NPS zijn: Acetylfentanyl, Diclazepam, DOPR, Kratom, Mephedrone en Methoxetamine (De Schutter et al., 2019).

1.3 Perceptie van jongeren op middelengebruik

In het onderzoek van White et al. (2003) werd gevonden dat studenten overschatten hoeveel pure alcohol nodig is om een standaardglas te bekomen. In een standaardglas bier werd 25% meer ingeschonken, een shotje 26% en een cocktail met 80% (White et al., 2003). De perceptie van middelengebruik (zoals alcohol, tabak en cannabis) door anderen worden nu eenmaal geassocieerd met eigen gebruik. Met name de overschatting van het middelengebruik door anderen komt voor bij jonge personen en wordt geassocieerd met de eigen grote consumptie. Deze associatie is onafhankelijk van de omgeving waar middelengebruik plaats vindt (Bertholet et al., 2013). Het overschatten van het alcoholgebruik van anderen kan deels verklaard worden door dat jongeren hun perceptie construeren op de beperkte informatie die ze hebben. Een onnauwkeurige norm wordt geconstrueerd door twee factoren. Een persoon kent niet precies de gewoonten van anderen en problematisch gedrag krijgt de meeste aandacht. Overschatting kunnen we zien als een manier om ongestoord een bepaald gedrag te blijven aannemen met de indruk dat het gegeven gedrag normaal is (Bertholet et al., 2010)

1.4 Motieven voor middelengebruik

1.4.1 Drinkmotieven

De redenen die ertoe leiden dat een persoon uiteindelijk beslist om alcohol te drinken zijn drinkmotieven. Een persoon besluit om alcohol te drinken als de verwachte positieve emoties meer doorwegen dan de verwachte negatieve emoties (Cox & Klinger, 1988). Drinkmotieven worden onderscheiden aan de hand van vier dimensies. Deze motieven zijn gebaseerd op de affectieve veranderingen die een persoon verwacht als gevolg van het drinken van alcohol. De keuze heeft als doel een verandering in gevoel te weeg brengen namelijk het versterken van een positief gevoel of het minimaliseren van negatief gevoel. Deze verandering in gevoel kan door een persoon rechtstreeks (intern) ervaren worden, of onrechtstreeks (extern) door de interactie met anderen extern als resultaat van alcoholgebruik (Cooper, 1994). De volgende vier drinkmotieven kunnen onderscheiden worden (Cooper, 1994).

1. *Sociale drinkmotieven*: alcohol drinken om vanuit de omgeving beloond te worden, omdat het feestjes en verjaardagen leuker maakt (extern, versterkt positief gevoel).
2. *'Enhancement' drinkmotieven*: alcohol drinken om positieve gevoelens vanuit jezelf te verkrijgen, drinken omdat het je helpt van een feestje te genieten (intern, versterkt positief gevoel).
3. *Conformiteit drinkmotieven*: alcohol drinken om sociale afwijping vanuit de omgeving te voorkomen, drinken om bij een groep te horen (extern, verzwakt negatief gevoel).
4. *Coping drinkmotieven*: alcohol drinken om negatieve gevoelens vanuit de persoon zelf te verminderen, drinken om je zorgen te vergeten, drinken om met stress om te gaan (intern, verzwakt negatief gevoel) (Cooper, 1994).

Bij studenten zijn de meest voorkomende drinkmotieven sociale motieven. Het onderzoek van het VAD toont dat de twee meest voorkomende drinkmotieven sociale en 'enhancement' motieven zijn. Deze motieven komen bij Vlaamse studenten respectievelijk 84,1% en 83,7% voor. Coping en conformiteit motieven worden minder aangegeven door studenten. Respectievelijk 40,4% en 34,8%. Dit toont aan dat studenten alcohol voornamelijk gebruiken als middel om te streven naar het hebben van een goede tijd, sfeervol en een tijd die plezierig is (Van Damme et al., 2018). Het belang van drinkmotieven variëren doorheen het academiejaar. In de examenperiodes zien we een frequentie vermindering van drinkmotieven. De externe drinkmotieven (sociaal en conformiteit motieven) verminderen drastischer dan de interne drinkmotieven ('enhancement' en coping motieven) (Van Damme et al., 2017).

1.4.2 Motieven voor druggebruik

Biolcati en Passini (2019) ontwikkelden op basis van Cooper (1994) en Cox en Klinger (1988) een gevalideerd acht factor model die de motieven van druggebruik in kaart brengt. De motieven 'enhancement', sociaal en conformiteit zijn hetzelfde gebleven zoals bij Cooper (1994) en Cox en Klinger (1988). Coping motieven werden opgedeeld in drie categorieën. Namelijk *angst-coping*: om zich zelfzeker te voelen, het helpt om de nervositeit te verminderen, angst te verminderen; *depressie-coping*: het stoppen van te blijven hangen bij gedachten, negatieve gedachten over zichzelf te verminderen, het helpt bij depressie gevoelens; *verveling-coping*: tijdsinvulling, om de verveling te verlichten, omdat niks beter te doen is. De laatste twee motieven zijn *persoonlijke ontwikkeling* (om meer open te staan voor ervaringen, om dingen anders verstaan, om creatiever en origineel te zijn) en *prestatie* (om meer energie te krijgen, om beter te presteren, om te kunnen studeren of concentreren) (Biolcati & Passini, 2019).

1.5 Indrinken en drankspelletjes

Indrinken, pre-drinken wordt omschreven als een fenomeen dat bekend staat onder studenten in het hoger onderwijs (Pedersen & LaBrie, 2007; Pedersen et al., 2009; Whal et al., 2013; Fairlie et al., 2015). Het fenomeen wordt gezien als het drinken van alcohol voor het effectief uitgaan met vrienden. Dit gebeuren kan plaatsvinden zowel in het private, thuis, of in publieke, een park, sfeer (Pedersen & LaBrie, 2007). Dit indrinken komt bij 14,8% van de Vlaamse studenten, die in de laatste twaalf maanden alcohol gedronken, hebben wekelijks voor (Van Damme et al., 2018). Wells et al. (2009) concludeerden dat een indrink tot stand komt vanuit drie motieven.

1. Het vermijden van hoge prijzen te betalen in cafés, evenementen, clubs, ...
2. In een dronken staat komen en het verbeteren en verlengen van de avond uit
3. Om te socializen met vrienden, sociale angst te verminderen of de band tussen mannelijke groepen te versterken voor het uitgaan

Verschillend wetenschappelijk onderzoek heeft aangetoond dat indrinken over de hele avond de totale hoeveelheid geconsumeerde alcohol doet toenemen. Dit leidt vaak tot dronkenschap en nadelige gevolgen voor het individu zoals afwezigheid op school, blackouts, dronken rijden en agressief of gewelddadig gedrag (Fairlie et al., 2015; Pedersen et al., 2009; Whal, et al., 2013). Tijdens het indrinken worden regelmatig drankspelletjes georganiseerd (Fairlie et al., 2015).

Drankspelletjes worden door Zamboanga et al. (2013) omschreven als hoog-risico, sociale drank activiteiten met specifieke regels. Zoals wanneer en hoeveel gedronken moet worden. Deze activiteiten zijn gekend onder de studenten van het hoger onderwijs. Deze activiteiten kunnen voor de deelnemers gezondheidsrisico's veroorzaken. Deelnemers aan drankspelletjes kunnen intern gemotiveerd zijn om dronken te worden. Enerzijds omdat het leuk is dronken te zijn, anderzijds willen ze andere deelnemers minder geremd zien worden (Zamboanga et al., 2013).

Johnson en Sheets (2004) vonden in hun onderzoek dat de drinkmotieven oorspronkelijk beschreven door Cooper (1994) niet volledig omvattend zijn als het gaat over drankspelletjes bij Amerikaanse universiteit studenten. In hun onderzoek concludeerden ze acht drinkmotieven. Net zoals in de voorgaande motieven komen *conformiteit*, *coping* en *verveling* hier ook terug als motieven. Een volgend motief is het element van *competitie en de kik*, zoals het willen winnen. Een vijfde motief is het ervaren van *plezier en viering*, bijvoorbeeld om een saai event leuker te maken. Het *vergemakkelijken van sociale gelegenheden* is, zoals het gemakkelijker maken om met iemand te spreken, een zesde motief. De laatste twee motieven zijn *seksuele manipulatie*, zoals om seks met iemand te hebben, en *nieuwigheid*, omdat het een nieuwe ervaring is.

Het Australisch onderzoek van George et al. (2018) bevestigt deze acht drinkmotieven, maar verkiest een zeven factor model. Waarbij de factor 'coping' eruit gelaten wordt omdat deze factor niet significant is bij hun populatie.

1.6 Het MMM-Model

In 1984 ontwikkelde Norman Zinberg Het MMM-model (De Doncker et al., 2016). Dit model helpt bij het verklaren hoe verschillende factoren middelengebruik gebruik beïnvloeden. De factoren zijn opgedeeld in drie grote groepen: Mens, Middel en Milieu. Deze 3M's zijn niet los te koppelen van elkaar (Geeraerts et al., 2018).

1. *Mens*: de individuele kenmerken van de gebruiker.
2. *Middel*: de specifieke kenmerken van de drug die gebruikt wordt, de manier waarop die gebruikt wordt en het gebruikspatroon.
3. *Milieu*: de directe omgeving en omstandigheden waarin gebruikt wordt, het sociaal netwerk (gezin, leeftijdsgenoten, enzovoort) en de ruimere maatschappelijke omgeving. Het milieu is het samenspel van setting (plaats en moment van gebruik), sociale context (familie, vrienden en collega's) en maatschappelijke context (wetten, regels en attitudes) (Geeraerts et al., 2018).

De verschillende factoren beïnvloeden of een persoon een bepaald middel, in dit geval alcohol, gaat gebruiken, hoeveel een persoon zal drinken en of dit zal evolueren in een problematisch gebruik. De factoren interacteren ook met elkaar en hebben een directe of indirecte invloed op het nuttigen van alcohol (Alcoholhulp, z.d.-a).

De effecten en het risico van gebruik zijn met andere woorden niet enkel afhankelijk van het middel zelf. De individuele kenmerken van de gebruiker, wie en het milieu of de context, hebben invloed op het effect en welk risico het gebruik met zich meedraagt. Op elke M zijn zowel risicofactoren, die de

kans op gebruik en problemen met middelen verhogen, als beschermende factoren, die de kans verlagen, terug te vinden (Geeraerts et al., 2018).

1.7 Impact COVID-19-pandemie op middelengebruik

De overheid heeft door de COVID-19-pandemie op 13 maart 2020 verschillende inperkingsmaatregelen ingevoerd om de verspreiding van het virus tegen te gaan, zoals afstandsonderwijs, telewerken, beperkte sociale contacten en het sluiten van horeca en evenementen (Sciensano, 2020b). De eerste versoepelingen werden op 4 mei 2020 ingevoerd, stapsgewijs gingen de versoepelingen verder tot eind juli. In deze periode werd de horeca terug geopend en werden de beperkte fysieke contacten verhoogd tot tien. Vanaf 2 november 2020 werden opnieuw verschillende inperkingsmaatregelen ingevoerd (Sciensano, 2020a). Deze maatregelen hebben notabele gevolgen gehad op de economie en levensstijl, maar ook op gezondheid en geestelijke gezondheid (Tull et al., 2020). Dit betekent dat middelengebruik ook werd beïnvloed door de inperkingsmaatregelen (Sciensano, 2021).

Het European Monitoring Centre for Drugs and Drug Addiction, verder afgekort als EMCDDA, (2020) vond een daling van middelengebruik in Europa de eerste drie maanden van de pandemie. Volgens het EMCDDA ligt de oorzaak in de opgelegde maatregelen door de overheden. Hierdoor verminderen de mogelijkheden om in sociale omgeving legale en illegale middelen te gebruiken en verkrijgen (EMCDDA, 2020). 2020 en 2021 worden gekenmerkt als perioden van onzekerheden, stress, eenzaamheid of verveling (Sciensano, 2021).

Bij de helft van de leeftijdsgroep 18-24-jarigen is het alcoholgebruik afgenomen tijdens de COVID-19-pandemie. Terwijl bij de leeftijdsgroep 25-44-jarigen net een toename van ongeveer 30% gevonden werd (Sciensano, 2020b). Sciensano (2021) vond verandering in het gebruik bij de middelen marihuana, cocaïne, amfetamine in poedervorm en ecstasypillen bij de Belgische bevolking tijdens de COVID-19-pandemie. Het gebruik van cannabis nam in hoeveelheid toe tijdens de 1ste lockdown in vergelijking met de periode voor de 1ste lockdown. Het gebruik van cocaïne, amfetamines in poedervorm en ecstasypillen nam aanzienlijk af tijdens de eerste lockdown. Terwijl het gebruik van ecstasypillen laag bleef tijdens het jaar, nam het gebruik van cocaïne en amfetamines in poedervorm zes maand na de 1ste lockdown toe tot een grotere hoeveelheid dan voor de lockdown. Het gebruik van cannabis en ecstasy/MDMA pillen was in de periode midden september tot begin november gelijk aan het peil voor 13 maart 2020. In deze zelfde periode lag het gebruik van alcohol, ecstasy/MDMA in poedervorm, cocaïne en amfetamines hoger dan aan het peil voor 13 maart 2020. Alcohol en cannabis zijn de meest gebruikte middelen tijdens de COVID-19-pandemie (Sciensano, 2020a).

In de 3de COVID-19-Gezondheidsenquête, afname mei 2020 door Sciensano, werd gevonden dat 18-24-jarigen en studenten de grootste groep was die getroffen werden door angst en depressie. Tijdens de 4de enquête, afname september tot oktober 2020, werd gevonden dat deze groep nog steeds het meest leed aan angststoornissen, maar aanzienlijk minder aan depressieve stoornissen (Sciensano, 2020c).

Hoofdstuk 2: Methodologie

Om de perceptie van Gentse studenten, universiteit en hogeschool, ten opzichte van middelengebruik en in welke mate deze perceptie beïnvloed wordt door sociale media in kaart te brengen, werd in dit onderzoek gebruik gemaakt van een kwalitatieve onderzoeksmethode. Dit onderzoek is gericht op het beschrijven, analyseren en begrijpen van deze perceptie. De data werden verzameld aan de hand van diepte-interviews, meer specifiek 'semigestructureerde interviews'. Deze interviews werden geanalyseerd aan de hand van een fenomenologische methode, de Reflective Lifeworld Approach (van der Meide, 2016). Het onderzoek werd afgebakend aan de hand van drie categorieën, namelijk alcohol, illegale middelen en smartdrugs.

Dit deel behandelt de keuze voor een kwalitatieve onderzoeksmethode. Aansluitend worden de onderzoeksgroep en enkele kenmerken van de respondenten beschreven. Daarna volgt de beschrijving van het onderzoeksinstrument en de onderzoeksprocedure. Ten slotte wordt de data-analyse behandeld.

2.1 Kwalitatieve studie

Het doel van een wetenschappelijk onderzoek is het onderzoeken van mogelijke antwoorden op vragen over een ervaring of fenomeen. Dit aan de hand van observaties. De sociale wetenschap tracht de geleefde sociale realiteit te begrijpen en kaderen. (Jackson et al., 2007). Kwalitatief onderzoek wordt in de literatuur omschreven als een paraplubegrip, waaronder onderzoeksstrategieën vallen met gelijkaardige kenmerken. De data worden gelabeld als 'soft', maar is rijk aan descriptie van mensen, plaatsen en gesprekken, waardoor het niet gemakkelijk verwerkt kan worden aan de hand van statistische procedures. De onderzoeksvragen worden niet gesteld door middel van operationele variabelen, maar zijn geformuleerd om onderwerpen in al hun complexiteit, in hun context te onderzoeken (Van Hove, 2014). In tegenstelling tot kwantitatief onderzoek, waarbij de focus ligt op het coderen van data naar gemakkelijk te begrijpen eenheden zoals gemiddelden, zal kwalitatief onderzoek bewust de complexiteit en veelheid van ervaringen proberen te documenteren (Whitley & Crawford, 2005). Hierdoor zullen kwalitatieve data, verkregen uit semigestructureerde interviews, uitgedrukt worden in woorden (Bengtsson, 2016). Kwalitatief onderzoek draagt met andere woorden bij tot een beter begrip van de menselijke gesteldheid in verschillende contexten en van een ervaren situatie (Patton, 2005).

Een veel gebruikte onderzoeksmethode voor het verzamelen van kwalitatieve data is het kwalitatief interviewen. Dit is geen volledig gestandaardiseerde benadering. Kwalitatief interviewen vertrekt vanuit een ander principe dan alledaagse conversatie. Hierbij worden namelijk de vragen gesteld met als doel de geïnterviewde aan te moedigen om vrijuit en uitgebreid te praten over onderwerpen zoals middelengebruik. De onderzoeker zal enkel het gesprek sturen en begeleiden om diepere informatie te verkrijgen rond de perceptie van de student (Van Hove, 2014).

Kwalitatief onderzoek tracht een fenomeen, zoals middelengebruik, te begrijpen vanuit een standpunt dat vooral de subjectieve betekenis en ervaring benadrukt (Malinowski, 1990). Het perspectief van de respondent, namelijk een student, heeft met andere woorden voorrang op het vooropgezette kader van de onderzoeker. Om het begrip betreffende het fenomeen te verrijken, oogt de onderzoeker op een

dichte beschrijving. Dit betekent een alomvattend verslag van het te onderzoeken fenomeen (Spradley, 2016).

In de literatuur bestaat een onderscheid tussen twee onderzoeksperspectieven. Het eerste perspectief is gericht op het beschrijven van verschillende aspecten van de wereld. Het tweede perspectief is gericht op het beschrijven van menselijke beleving van verschillende aspecten van de wereld (Marton, 1981). De voorkeur in dit onderzoek gaat naar het tweede perspectief omdat de focus komt te liggen op het beschrijven van Gentse studenten hun perceptie omtrent middelengebruik. Perceptie is de wijze waarop de mens zich verhoudt tot de wereld. In zekere zin is perceptie het fundament van de mens, de student. Het is de wijze waarop de mens is met de wereld en kennis van de wereld wordt verworven door perceptie. Het is gevormd door subject als object. Dit weerspiegelt zich in een dynamische relatie. De wereld wordt waargenomen door het subject en de wereld vertoont zich aan het subject. Binnenin deze dynamische relatie ontstaat betekenis (Dahlberg & Dahlberg, 2003).

2.2 Onderzoeksgroep

Dit onderzoek richt zich op de Gentse hoger onderwijs studenten. De twee voornaamste criteria waren: student zijn aan een Gentse hoger onderwijsinstelling en tussen de 18 en 25 jaar zijn.

De steekproef bestaat uit 22 studenten die allen aan één van de zes Gentse hoger onderwijsinstellingen lesvolgen. De zes hoger onderwijsinstellingen zijn: Artveldehogeschool, Hogeschool Gent, KU Leuven, LUCA School of Arts, Odisee en Universiteit Gent. Hun leeftijd varieert tussen de 18 en 24 jaar. De gemiddelde leeftijd was 21 jaar, $SD = 1,71$. Zestien respondenten waren mannen en 8 vrouwen. Bij de afname van de interviews waren slechts nog twee respondenten actief lid in één of meerdere studentenverenigingen. Zeventien respondenten waren kotstudent en de andere vijf respondenten pendelden.

Om de persoonlijke gegevens van de studenten te beschermen werden hun namen vervangen door schuilnamen. Deze fictieve namen onthullen wel het geslacht, het al dan niet lid zijn van een vereniging, opleiding, leeftijd en het al dan niet kotstudent zijn.

Tabel 3

Achtergrondinformatie respondenten

		Lftd	Opleiding	Studentenverenging	Kot
Amber	V	22	Pedagogische wetenschappen	Neen	Neen
Daniella	V	20	Burgerlijke ingenieur	Neen	Ja
Dante	M	18	Ergotherapie	Neen	Ja
Dieter	M	22	Handelswetenschappen	Neen	Ja
Dolf	M	21	Handelsingenieur	Neen	Ja
Dries	M	24	Toegepaste Economische Wetenschappen	Neen	Neen
Eefje	V	23	Pedagogische Wetenschappen	Neen	Neen
Els	V	18	Psychologie	Neen	Ja
Gorik	M	21	Moraalwetenschappen	Één jaar	Ja
Jeroen	M	18	Sociologie	Neen	Ja
Johan	M	23	Industrieel Ingenieur	Neen	Ja
Jonas	M	21	Farmacie	Ja: praeses	Ja

Loes	V	19	Interieurvorming	Neen	Neen
Louis	M	21	Journalistiek	Neen	Neen
Luna	V	21	Journalistiek	Ja: drie studenten verenigingen	Ja
Romain	M	23	HR-management	Lid geweest	Ja
Ruben	M	22	Industrieel ingenieur	Twee jaar	Ja
Saar	V	21	Projectmanagement	Neen	Ja
Sam	M	21	Bedrijfsmanagement	Neen	Ja
Seppe	M	23	Biomedische Wetenschappen	Twee jaar	Ja
Valerie	V	22	Pedagogische Wetenschappen	Neen	Ja
Wout	M	22	Handelsingenieur	Neen	Ja

In bovenstaande *tabel 3* worden enkele titels van de kolommen verkort weergegeven. De eerste kolom bevat de schuilnamen. Vervolgens komt het geslacht (Man of Vrouw). De leeftijd wordt weergegeven onder de kolom "lftd". De volgende kolom geeft de opleiding van de student weer. De vierde kolom geeft het lidmaatschap in een studentenvereniging aan. Tenslotte geeft de laatste kolom aan of de student op kot zit dan wel pendelt.

2.3 Onderzoeksinstrument

Voor het verzamelen van de data werden semigestructureerde diepte-interviews afgenomen en achteraf werd de AUIDT-NL en CAGE test afgenomen. McIntosh en Morse (2015) stellen dat semigestructureerde interviews zijn ontworpen om subjectieve reacties vast te stellen van mensen met betrekking tot een bepaalde situatie of fenomeen die zij hebben ervaren. Volgens Barriball en While (1994) zijn semigestructureerde interviews geschikt voor het onderzoeken van de percepties en meningen van respondenten over complexe en gevoelige kwesties. Deze methode maakt het mogelijk om meer informatie te verkrijgen en antwoorden te verduidelijken. Deze verkregen data kunnen niet worden verkregen via ongestructureerde interviews, aangezien in die methode geen controle is van de onderzoeker op de antwoorden van de respondenten. De antwoorden in een semigestructureerd interview zijn gericht op specifieke onderzoeksgebieden (McIntosh & Morse, 2015).

Op voorhand werden de onderzoeksonderwerpen vastgelegd, maar de antwoorden van de respondenten bepalen hoe het interview gestuurd wordt. Op die manier heeft de respondent de vrijheid om zijn/haar mening uitgebreid te uiten. Hierdoor kan de respondent afwijken van de vraag wanneer hij dit zelf wil. Semigestructureerd interviewen is niet rigide, maar net flexibel wat structuur betreft (Stuckey, 2013). Deze methode biedt de onderzoeker geen antwoord op de waarheid, maar wel inzicht in wat respondenten denken en doen (Longhurst, 2003).

Semigestructureerde interviews worden op analytisch gebied gekenmerkt door de antwoorden van de respondenten te vergelijken per item. Aangezien aan alle deelnemers dezelfde vragen in dezelfde volgorde gesteld werden, zijn de verkregen data vergelijkbaar (McIntosh & Morse, 2015).

Gliner (1994) stelt voor om de interne validiteit van kwalitatief onderzoek te bepalen aan de hand van triangulatie. Cohen et al. (2007) definiëren triangulatie als het gebruik van twee of meer methoden voor data verzameling in het onderzoeken van bepaalde aspecten van menselijk gedrag. Het gebruiken

van triangulatie bij semigestructureerde interviews verhoogt de interne validiteit (Meijer et al., 2002). In dit onderzoek werd een triangulatie of multi-method strategie gebruikt om informatie te verkrijgen over hetzelfde fenomeen. Dit aan de hand van semigestructureerde interviews, de AUDIT-NL en de CAGE test.

De World Health Organization, verder afgekort als WHO, heeft de screeningstest 'Alcohol Use Disorder Identification Test', verder afgekort als AUDIT, ontworpen om riskante en schadelijke patronen van alcoholgebruik te identificeren. Deze screening bestaat uit tien vragen opgedeeld in drie categorieën: recent alcoholgebruik, symptomen van alcoholverslaving en aan alcohol gerelateerde problemen. WHO stelt dat de AUDIT nauwkeurig is in het detecteren van alcoholafhankelijkheid bij universiteitsstudenten (Babor et al., 2001). De AUDIT is vertaald in het Nederlands door Schippers en Broeckman (2010) met toestemming van het WHO, AUDIT-NL. Elke vraag heeft een mogelijk antwoord waaruit de respondent kan kiezen. Deze antwoorden hebben een score variërend tussen nul en vier. De scores per vraag moeten daarna worden opgeteld tot een totale score. Een totale score van acht of meer is een indicator van schadelijk en gevaarlijk alcoholgebruik. De totale scores kunnen opgedeeld worden in vier categorieën: 0 – 8 geen indicator, 8 – 15 advies om minder gevaarlijk te drinken, 16 – 19 voorstel om begeleiding en monitoring van gebruik, 20 of meer geeft aan dat verdere diagnostiek aan te raden is (Babor et al., 2001).

De CAGE, is een screeningsmethode die in staat is om stoornissen in het gebruik van alcohol te herkennen. Deze test bestaat uit vier gesloten vragen:

1. Heeft u in de afgelopen twaalf maanden ooit gedacht dat u minder zou moeten drinken? (Cut down)
2. Heeft u in de afgelopen twaalf maanden zich ooit geërgerd aan kritiek van anderen op uw drinken? (Annoyed)
3. Heeft u in de afgelopen twaalf maanden zich wel eens ziek of schuldig gevoeld door drinken? (Guilty)
4. Heeft u in de afgelopen twaalf maanden wel eens 's morgens vroeg gedronken om uw zenuwen te kalmeren of om een kater te bestrijden? (Eye-opener) (Niesink et al., 2011).

Een positieve CAGE score betekent dat de persoon twee of meer vragen met 'ja' beantwoord heeft. Deze score waarschuwt op een stoornis in het gebruik van alcohol. Bij de vier vragen moet altijd toegevoegd worden 'in de afgelopen twaalf maanden' (Niesink et al., 2011).

2.4 Onderzoeksprocedure

Vooraleer het onderzoek van start ging, werden de interviewleidraad en informed consent ontwikkeld. Daarna werd een oproep voor deelnemers verspreid op Facebook (zie bijlage A). Aan de start van het interview werd het onderzoek besproken en informed consent ingevuld door de respondenten (zie bijlage B). Na de afname van de vragenlijst werden de AUDIT-NL en CAGE-test ingevuld. Tussen de december 2020 en begin januari 2021 vonden de 22 interviews plaats. De interviews vonden online plaats via het programma 'Zoom', dat tevens de opname van het interview kon verzorgen. Een interview duurde gemiddeld genomen 48 minuten, met $SD = 11,97$ en het betrouwbaarheidsinterval

48 ± 5 minuten. Na het afronden van het interview werd ruimte gelaten voor de respondent om opmerkingen en bijhorende vragen te stellen rond het interview. De afgenomen interviews kunnen geraadpleegd worden bij de onderzoeker.

2.5 Data-analyse

De fenomenologie, gezien als een leefwereld epistemologie, heeft als kernpunt de relatie tussen het subject en het object, de wereld. De leefwereld is ruimer dan de wereld en de mens op zich. De leefwereld is gelijk aan de geleefde en beleven wereld. Dit is niet beperkt tot fysieke feiten, maar is gekenmerkt door een veelvoud en ambiguïteit aan veranderende en dynamische kenmerken (Dahlberg & Dahlberg, 2003). De leefwereld moet onderzocht worden in zijn eigen termen (Berlin Hallrup et al., 2009), namelijk de gebruikte termen van de respondenten.

Fenomenologisch onderzoek kan op verschillende manieren worden uitgevoerd. Om deze kwalitatieve data te analyseren werd gebruik gemaakt van de Reflective Lifeworld Approach, RLA. Hierbij richt de aandacht in deze analysemethode op de leefwereld van de respondenten. In dit onderzoek het studentenleven met betrekking tot middelengebruik. De studenten ervaren of hebben het fenomeen ervaren. Reflectie refereert naar de attitude van de onderzoeker die hij/zij nodig heeft om deze leefwereld, meer bepaald het studentenleven, te analyseren. Om de verkregen data zo open mogelijk te analyseren, moet de onderzoeker zijn eigen beleving over deze ervaringen tussen haakjes zetten (van der Meide, 2014). In de literatuur betekent dit 'bridling' om bewust mogelijk te zijn van de representatie van het fenomeen op zich (Berlin Hallrup et al., 2009). Deze attitude, in het Nederlands 'beteugelen' of 'onderdrukken van', impliceert dat de data op hun eigen wijze kunnen begrepen worden. Deze attitude moet vermijden dat de onderzoeker 'eigen' inhoud koppelt aan de data. De bedoeling van RLA is een descriptie geven van een essentie van het contextgebonden fenomeen. Kort samengevat is de essentie de rode draad die door de ervaringen van alle respondenten terugkomt. Deze essentie is situationeel, tijd- en plaatsgebonden (van der Meide, 2014).

Het verwerkingsproces in RLA wordt gekenmerkt door de hermeneutische cirkel. Namelijk de wisselwerking tussen deel en geheel. Deze beweging is dynamisch en herhalend. Hierdoor is de analyse geen lineair proces dat begint bij de eerste fase en eindigt bij de vierde. Door de hierboven omschreven houding van de onderzoeker wordt heen en weer bewogen tussen de fasen. Bepaalde inzichten in een fase kunnen leiden tot meer bewustzijn en tot bijstelling in een voorgaande fase (van der Meide, 2014).

De data-analyse startte met het *meerdere keren lezen van de data*. Het is belangrijk om de verzamelde data herhaaldelijk door te nemen. Hierdoor geraakt de onderzoeker vertrouwd met de data als geheel. Daarna werden *betekeniseenheden geïdentificeerd*. De data werden verdeeld op grond van betekenis. Enkele ervaringen werden vervolgens verdeeld onder meerdere betekeniseenheden. In deze fase werd nog steeds gewerkt met de letterlijke tekst van de respondenten. Vervolgens werden *clusters van betekeniseenheden* gevormd. De betekeniseenheden die in relatie staan met elkaar werden geclusterd. Deze werden in vraag gesteld en gelabeld met meer abstracte termen. Als laatste stap in de data-analyse werd *de essentie geformuleerd* per fenomeen. Deze essentie werd dan verwoord in één zin. De bestanddelen weerspiegelen de verschillende manieren waarop de essentiële betekenis valt (van der Meide, 2014).

Als gevolg van deze vier fasen vindt een omzetting plaats van individuele ervaringen naar de kernervaring van het ervaren fenomeen door de respondenten. Bij de representatie van de data wordt eerst de essentie kort omschreven. Dit wordt gevolgd door een uitgeschreven descriptie van de bestanddelen. Om het fenomeen te contextualiseren wordt de descriptie ondersteund door fragmenten uit de data (van der Meide, 2014). Hierdoor zal worden gerapporteerd aan de hand van citaten die verworven werden tijdens het interviewen. Dit met de bedoeling de resultaten te ondersteunen en illustreren.

2.6 Kwaliteit van het onderzoek

Om de kwaliteit van het wetenschappelijk onderzoek te beoordelen wordt gebruik gemaakt van kwaliteitscriteria, waaraan het onderzoek moet voldoen. Een onderzoek moet objectief en generaliseerbaar zijn. Hierbij verwijst objectiviteit naar het uitblijven van subjectiviteit van de onderzoeker. Objectiviteit wordt verder opgesplitst in betrouwbaarheid en validiteit. Het principe dat de resultaten universeel van toepasbaar moeten zijn verwijst naar de generaliseerbaarheid. (Mortelmans, 2013; van Zwieten & Willems, 2004).

1. Betrouwbaarheid

Objectiviteit is niet altijd mogelijk bij kwalitatief onderzoek. De onderzoeker stuurt en begeleidt het gesprek, hierdoor is de inbreng in zekere zin essentieel (Plochg & van Zwieten, 2007). Om deze subjectiviteit te beperken tijdens het analyseren werd, zoals hierboven uitgelegd, gebruik gemaakt van 'bridling' (van der Meide, 2014) Om deze betrouwbaarheid te garanderen zijn alle interviews door één persoon afgenomen en zijn dezelfde vragen gesteld. De interviews zijn opgenomen en woordelijk getranscribeerd. De verweringsmethode kan aangehaald worden om de geloofwaardigheid van het onderzoek in vraag te stellen. De oproep voor respondenten is verlopen via het privé Facebookaccount van de onderzoekers.

2. Validiteit

De validiteit gaat na of de onderzoeksmethode heeft gemeten wat het onderzoek wou meten (Mortelmans, 2013). Validiteit bestaat uit twee zaken: interne validiteit en externe validiteit (van Zwieten & Willems, 2004). Om de interne validiteit te verhogen is gebruik gemaakt van triangulatie (Simon, 2019). Dit betekent het gebruik maken van verschillende dataverzameltechnieken om specifieke bevindingen te verifiëren of te versterken (Mortelmans, 2013; Plochg & van Zwieten, 2007). Na de afname van interviews werden de gestandaardiseerde testen AUDIT-NL en CAGE afgenomen.

De steekproef is anders gedefinieerd omdat kwalitatief onderzoek verschilt van kwantitatief onderzoek. Bij kwalitatief onderzoek is de representativiteit niet getalsmatig gedefinieerd. De bevindingen zijn kwalitatief representatief als het dermate samengesteld is dat alle verscheidenheid in meningen, opvattingen, gevoelens en motivaties aan bod kunnen komen (Groenland, 2001) Om deze samenstelling te kunnen garanderen moet de onderzoeker op voorhand selectievariabelen opstellen. (Groenland & Remmers, 2016). De algemene determinerende variabelen die op voorhand werden samengesteld waren: leeftijdsinterval 18-25, student zijn aan Gents hoger onderwijs, geen opleidingsrestrictie, zowel kot als niet kot studenten, geen studentenvereniging restrictie. Deze samenstelling zorgde voor een diverse steekproef.

Hoofdstuk 3: Resultaten

In dit deel worden eerst de resultaten van de AUDIT-NL en CAGE besproken. Daarna worden de essenties per fenomeen beschreven. Waarbij de gelijkenissen en verschillen aangegeven door de respondenten een plaats krijgen. De toevoeging van citaten zorgt voor een verduidelijking van de resultaten en om de stem van de respondenten weer te geven. Dit heeft als doel de essentie te construeren. Middelengebruik werd opgesplitst tussen alcohol, illegale middelen en smartdrugs.

3.1 Resultaten AUDIT-NL en CAGE

Op basis van de AUDIT-NL en de gehanteerde cut-off, ≥ 8 , blijken achttien respondenten door hun drinkgedrag een verhoogd risico op probleemgebruik te hebben. Vijf respondenten scoren groter dan of gelijk aan 16 dit wijst op een hoog risico op probleemgebruik.

Op basis van de CAGE en de gehanteerde cut-off, ≥ 2 , blijken tien respondenten een verhoogd risico op probleemgebruik te hebben. Negentien respondenten gaven aan zich eens ziek of schuldig gevoeld te hebben door alcohol te consumeren in de laatste twaalf maanden. Acht respondenten gaven aan in de laatste twaalf maanden eens gedacht te hebben om minder alcohol te consumeren. Vier respondenten gaven aan 's morgens alcohol geconsumeerd te hebben om hun zenuwen te kalmeren of om een kater te bestrijden in de laatste twaalf maanden. Een respondent gaf aan geërgerd te zijn aan kritiek van anderen op zijn alcoholgebruik in de laatste twaalf maanden.

3.2 Perceptie alcoholgebruik

Uit de analyse viel meteen op dat de visie van de studenten op alcoholnormen grondig afwijkt van de door de Vlaamse overheid opgelegde alcoholnormen. Om deze ongelijkheid aan te tonen werd de perceptie op alcoholgebruik tweedelig gemaakt: visie op Vlaamse alcohol normen en visie op alcohol en alcoholgebruik.

3.2.1 Visie op Vlaamse alcoholnormen

Een eigen interpretatie van wetenschappelijke richtlijnen

De meningen van de respondenten waren verdeeld over beschermende alcoholnormen. Zo zijn er de normen: de Vlaamse alcoholrichtlijnen, niet rijden onder invloed alsook de norm bingedrinken.

Uit de groep respondenten die een rijbewijs bezit, was er één respondent die zou rijden onder invloed. Deze geeft wel aan maximum drie of vier eenheden alcohol te drinken. Twee respondenten gaven aan dit gedaan te hebben, maar dit in de toekomst niet meer te doen.

In de perceptie omtrent de Vlaamse alcoholrichtlijnen is in de antwoorden van de respondenten een ongelijkheid op te merken. Zes respondenten vinden dat de hoeveelheid standaardglazen te veel is. Terwijl vijf andere studenten aangaven dat de richtlijn positief aanvoelt. Enkele respondenten (n=4) wezen op het concept van maturing-out. Hierbij werd door de respondenten aangegeven dat de richtlijn eerder van toepassing zal zijn indien ze werken. Hier aanvullend gaven drie respondenten aan dat deze hoeveelheid alcoholconsumpties voor studenten te weinig is. Het feit dat de mannen en vrouwen gelijkgesteld zijn, bracht bij vier respondenten verontwaardiging.

“Ik vind dat dat redelijk veel is. Ik moet daar eigenlijk niet veel van zeggen, maar ik ben nu student en studenten gaan nu gewoon redelijk veel uit, maar ik denk wel dat dat ga verminderen met als ik ga werken ofzo. [...] Ik begrijp zo van dat evenveel is van mannen als voor vrouwen. Dat alles gelijk moet zijn en al, maar ik denk ook ergens wel biologie is biologie en mannen kunnen nu meer tegen meer drank dan vrouwen.” (Saar)

“Ja, ik denk dat dat voor een werkende mens wel realistisch is, maar voor een student... Ik weet niet of studenten daar ook toe behoren. Als je één avondje uitgaat, zit je al rap aan redelijk wat glazen dus ik denk dat dat voor de student toch moeilijker is voor die norm te behalen.” (Ruben)

“Dat klinkt aan de ene kant veel, [...]. Het is goed dat het er is, ik denk dat het een gemakkelijke, goed is om te evenaren, maar ik denk dat er niet veel mensen mee bezig zijn op het moment dat ze aan het drinken zijn” (Jeroen)

Alle respondenten gaven aan bingedrinken te kennen. De meeste respondenten (n=17) omschreven bingedrinken als een grote hoeveelheid alcohol drinken. Hierbij omschreven enkele respondenten bingedrinken nog breder dan enkel een grote hoeveelheid alcohol drinken. Zeven respondenten zien bingedrinken voornamelijk als grote hoeveelheden alcohol drinken tot je niet meer kan functioneren. Vijf respondenten benoemden het als een grote hoeveelheid alcohol drinken in een korte tijdsspanne. Zes respondenten maakten de letterlijke associatie met coma drinken. Drie studenten beaamden dat dit studentikoos is. Eén respondent bracht de wetenschappelijke definitie van bingedrinken.

De respondenten schatten het gemiddeld standaardglazen dat gedronken wordt door de Gentse student op 22,9 standaardglazen, hierbij zit één *missing*. Dit met een $SD = 15,27$ en het betrouwbaarheidsinterval $22,9 \pm 6,5$ standaardglazen. Bij een standaardglas werd door de meeste respondenten (n=15) verwezen naar een 25 cl glas of een standaard pintglas.

3.2.2 Visie op alcohol en alcoholgebruik

Alcohol als een drug en het schadelijk karakter van alcohol

Bijna alle respondenten (n=18) gaven aan alcohol te zien als een drug. Dit door de negatieve gevolgen (n=14) en effecten (n=12) die alcoholgebruik met zich te weeg brengt. Bij de negatieve gevolgen wordt voornamelijk gewezen op het verslavend karakter van alcohol (n=7) en de lichamelijke negatieve gevolgen (n=5). Hierbij verwezen de respondenten naar het zich slecht voelen de dag nadien, het ongezond karakter van alcohol en hersenbeschadiging als gevolg van alcoholgebruik. De respondenten associeerden verschillende effecten van alcoholgebruik met drugs effecten. De voornaamste effecten die aangekaart werden, waren het roeseffect, verdovend effect en de verandering in gemoedstoestand, gedrag & beleving in het moment.

“Ik vind dat het een drug is, omdat dat je hersenen beschadigt. Het tast je rationele denken aan. Je doet dingen die je normaal niet zou doen. Het is ongezond. Er zijn heel veel slechte dingen aan. De dag er na, ja, als je echt heel veel drinkt, kan je echt een wrak zijn. Ja, gewoon een drug als een ander.” (Gorik)

Vijf respondenten stelden alcohol gelijk aan andere drugs. De voornaamste vergelijking die gemaakt werd, was de gelijkstelling van alcohol met cannabis. Een respondent gaf aan niet te begrijpen waarom men een onderscheid maakt tussen alcohol en andere illegale middelen.

“Ik heb nu wel een paar keer drugs gedaan en ik moet wel zeggen daarvan heb ik ingezien dat alcohol echt wel één van de gekste drugs is. Er zijn veel drugs die veel minder erg zijn of, ja, die nog veel controleerbaarder zijn dan alcohol want bij alcohol verlies je veel controle. Want nu door de jaren heen heb ik dat zelf ervaren dat alcohol echt een drug is, maar het wordt niet aangeleerd als het is een drug.”
(Seppe)

Alcoholgebruik voor versterken positieve gevoelens intern & extern

Hoewel bijna alle respondenten alcohol als een drug zien en de nadruk leggen op de negatieve gevolgen en effecten van gebruik. Lieten alle respondenten weten dat hun uiteindelijke beslissingen om alcohol te drinken, de drinkmotieven, gebaseerd zijn op de positieve gevolgen en effecten van alcoholgebruik. Alcohol wordt voornamelijk gebruikt vanuit het idee om positieve gevoelens vanuit zichzelf te verkrijgen: tien respondenten waren ervan overtuigd dat ze meer plezier hebben bij het drinken van alcohol en zes respondenten drinken alcohol om zich lossier te voelen. Zes respondenten kaartte aan dat ze alcohol drinken om in een dronken staat te komen.

“Als ik alcohol drink dan merk ik dat ik veel lossier ben, veel meer praat. Dan ben ik amusanter dan kan ik me ook veel meer amuseren. Merk ik dat ik me meer amuseer, kan ik meer lachen enzo.” (Sam)

“Het typische zeker dat je lossier wordt. Ik wil vooral feesten en feesten zie ik dan als dansen, [...], maar wat verwacht ik dan? Plezier hebben, denk ik.” (Amber)

Het tweede meest voorkomende motief was het sociaal drinkmotief. Het drinken van alcohol om vanuit de omgeving beloond te worden. Zes respondenten gaven aan dat het drinken van alcohol ervoor zorgt dat het moment aangenamer wordt.

“Eerst en vooral toch nog maar eens de sfeer. Dat is een aparte sfeer die met zich meebrengt.” (Dieter)

“Wel ja dat het een gezelligavond wordt. Waar dat er een keer een mop verteld wordt. Uhm, ja, een beetje zeveren tegen elkaar. Een toffe avond hebben en veel lachen. Vooral veel lachen, ja.” (Saar)

Een respondent gaf aan soms te drinken om negatieve gevoelens te verzwakken.

“Omdat het kan zijn dat er iets gebeurd is of gewoon omdat ik er eens zin in heb om alles eens te vergeten, zeker nu met corona. Dat ik gewoon denk van kom nog één keer alles los.” (Dante)

Het indrinken om samen goedkoop dronken te worden

Volgens de meeste respondenten (n=19) is een indrink een standaard tijdens het uitgaan in Gent. Een indrink wordt voornamelijk geassocieerd met het consumeren van alcohol en het sociaal samenkomen. Waarbij studenten in een stemming van het uitgaan proberen te komen vooraleer men effectief uitgaat.

“[...] gewoon om de reden dat je dan kan voorbereiden op de avond, je kan, ja, je raakt in de mood om uit te gaan, je bent met je vrienden. Je amuseert je eerst voordat je echt gaat feesten. Je ga je ook in de mood drinken.” (Sam)

Zeventien respondenten gaven aan op dat moment alcohol te consumeren. Het drinken van alcohol voor het effectief uitgaan heeft een tweedelig doel. Enerzijds het goedkoper consumeren van alcohol

(n=9) en anderzijds in een dronken staat komen (n=8). De studenten gaven aan dat het drinken met een budget ervoor zorgt dat ze liever zo weinig mogelijk geld uitgeven in het uitgaan zelf omdat daar de consumpties te kostelijk zijn. Het sociaal karakter van een indrinken is voor de meeste studenten (n=14) een meerwaarde. Het kunnen samenkomen en (bij)praten met de vrienden is een terugkerend gegeven in de verhalen van de respondenten. Enkele gaven hierbij aan dat tijdens het uitgaan zelf nog weinig gepraat wordt.

"[...] Omdat je met een budget drinkt. [...] Dus een pre-drink kan daar zeker mee helpen. Het is leuk om samen met je vrienden eerst iets in te drinken, een beetje te praten dit dat. Want als je in de Overpoort bent, natuurlijk met veel muziek kan er minder gepraat worden of niet gepraat worden. [...] voor mij is dat zeker een must. Weggaan is zeker voor mij in twee delen". (Dries)

Zeven respondenten gaven bij het omschrijven van een indrink aan dat ze drankspelletjes spelen. Voor de meeste studenten (n= 14) is een drankspel geen standaard tijdens het uitgaan in Gent. Toch benoemen zeven respondenten het gebruik maken van drankspelletjes tijdens een indrink. De voornaamste reden dat de respondenten (n=14) aangaven om drankspelletjes te doen was omdat het een activiteit is die plezier naar boven brengt. Een tweede reden dat respondenten (n=7) aangaven om drankspelletjes te organiseren was het sneller in een dronkenstaat komen. Een derde reden om drankspelletjes te spelen volgens vijf respondenten is het feit dat het een goede ijsbreker is van de avond. Twee respondenten gaven aan drankspelletjes te spelen omdat het goedkoper consumeren is. Een respondent gaf aan dat het gespeeld wordt uitverveling tijdens de avond.

Studentenvereniging als sociale plaats waar alcohol geconsumeerd wordt

De respondenten (n=21) vinden dat studentenverenigingen geassocieerd zijn met alcohol. Terwijl 17 respondenten in hun beschrijving van een studentenvereniging geen alcoholgebruik benoemen. Een studentenvereniging wordt voornamelijk beschreven vanuit het sociaal karakter: een plaats waar je vrienden maakt. Drie respondenten omschrijven het ook als iets negatief.

De twee respondenten die momenteel nog lid zijn van een studentenvereniging gaven aan dat alcohol gebruikt werd in hun studentenvereniging. Beide gaven aan voornamelijk alcohol te consumeren in hun studentenvereniging. Op de vraag of in hun studentenvereniging een alcoholcultuur aanwezig is. Gaven beide respondenten een ander antwoord. Een respondent gaf aan dat een studentenvereniging hierin niet verschillend is van een andere vereniging. De andere respondent gaf aan dat in twee van de drie studentenverenigingen waarin ze lid is, veel alcohol geconsumeerd wordt.

"Goh, alcoholcultuur, ja, we zijn jonge gaste dat is. Ik denk in iedere cultuur van onze leeftijd. Ik denk niet dat een studentenvereniging meer of minder aanzet tot drinken." (Jonas)

"Als ik naar X ga. Dat is een studentenvereniging. Als ik naar X ga dan weet ik ook wel van op die avond, dan weet ik van me zelf, dan ben ik dood. En ik denk dat dat vooral ligt aan dat ik daar heel veel goede vrienden heb en dat is veel gezelliger. Dat is bij iedereen zo. Ah tis maandag clubavond zeker? Ah shit ik ga weer dood zijn, geen les dinsdag. Dat is een algemeen gegeven. [...]. Die waar ik zelf preses van ben ook toch wel. Dat zijn ook heel veel mensen die graag drinken en die ook graag veel drinken." (Luna)

Een respondent gaf aan dat alcohol nooit gebruikt wordt bij een doop. Terwijl de andere student dit gebruik wel aankaartte.

3.3 Perceptie middelengebruik

De negatieve gevolgen van middelengebruik

Uit de verschillende interviews werd duidelijk dat studenten een diverse mening hebben over middelengebruik exclusief alcohol. Desondanks de diverse meningen, heeft niet iedere student direct ervaring met middelengebruik. Bovendien hebben de studenten een context waarin ze direct en/of indirect met middelengebruik geconfronteerd worden

Zeven studenten gaven expliciet aan negatief te staan tegen over middelengebruik. Middelengebruik werd omschreven als iets *stom, fout* en *een brug te ver*. Daartegenover zeiden twee studenten expliciet positief te staan tegen over het gebruik van middelen. Deze twee respondenten gebruikten ook middelen.

“Ik vind dat heel fout. Ergens weet ik dat dat hypocriet is als je wel alcohol gebruikt. Maar, ja, dat vind ik een brug te ver” (Dolf)

“Ik ga nooit zeggen dat iemand dat niet mag doen en ik sta daar ook positief tegenover. Elke individu moet de vrijheid hebben om te doen wat hij wil.” (Louis)

Bij het beschrijven van hun visie leggen negen respondenten de nadruk op de negatieve gevolgen van middelengebruik. Ze benoemden voornamelijk dat middelengebruik risico's met zich meebrengt en het gevaarlijk is. Zoals het ontwikkelen van een verslaving en het verliezen van de controle. Dit verlies van controle gaat zowel over het verliezen van de controle over zichzelf als in het eigen gebruik.

“Mijn mening is daarover dat dat iets heel gevaarlijk kan zijn kwestie van geen controle meer hebben over jezelf niet alleen tijdens het gebruik, maar ook rond het gebruik. [...] Maar ja drugs, ja, ik vind dat iets vree gevaarlijk.” (Valerie)

Door acht respondenten werd een vergelijking gemaakt met alcoholgebruik bij het beschrijven van hun mening. Waarbij drie respondenten aangaven dat alcoholgebruik meer dan genoeg is. Drie andere studenten gaven aan dat hun mening van middelengebruik niet zo verschillend is dan van alcoholgebruik. Waarbij één respondent aangaf dat middelengebruik niet zo verschillend is qua gevaar en effect dan alcoholgebruik. Twee respondenten maakten in hun vergelijking, middelen en alcohol, de associatie met cannabisgebruik. In deze associatie werd aangekaart dat alcohol gelijkaardig of net slechter is dan cannabisgebruik.

Vijf respondenten gaven expliciet aan dat softdrugs aanvaardbaar is voor hen. Waarvan drie respondenten aangaven dat cannabis gelegaliseerd zou mogen worden. Hiervan gebruikte twee respondenten zelf cannabis.

“Cannabis is volgens mij een softdrug en dan vind ik ook dat dat legaal mag gemaakt worden. [...] ik heb nog nooit iemand gekend die iets verkeerd heeft gedaan nadat hij cannabis heeft opgerookt. Uhm, ik heb nog nooit iemand daar agressief daardoor gezien. Wat je wel soms hebt met alcohol. Ik vind alcohol illegaler dan cannabis om het zo te zeggen. Omdat je van alcohol weet je gewoon echt niet meer wat je doet, bij cannabis weet je nog altijd iets van ja ik weet nog altijd wat ik doe. Het gaat gewoon wat trager.” (Dante)

Een respondent gaf aan niet te begrijpen waarom mensen softdrugs gebruiken, maar dat hij ermee kan leven doordat hij het gebruik van softdrugs gelijkstelt aan alcoholgebruik.

“Andere mensen doen softdrugs dat kan ik niet inkomen, maar kan ik meeleven ofzo daar ga ik me niet tegen afzetten. [...] bij softdrugs kan ik dan nog hetzelfde zoals bij alcoholgebruiken. Dezelfde sfeer bij linken.” (Jeroen)

Middelengebruik werd door zes respondenten omschreven als een eigen verantwoordelijkheid. Hierbij lag de nadruk op de vrijheid die elk individu heeft om zelf beslissingen te nemen en te doen wat hij/zij wil. Vier van deze zes respondenten gebruikten illegale middelen in de afgelopen twaalf maand.

De helft van de respondenten (n=11) gaven aan in de afgelopen twaalf maand illegale middelen gebruikt te hebben. Op een respondent na gaven ze allemaal aan cannabis gebruikt te hebben. Een respondent gaf hierbij aan dit bijna dagelijks te gebruiken. In het weekend zou er weinig tot geen gebruik meer zijn. Vier respondenten gaven aan enkel cannabis gebruikt te hebben. Twee respondenten gaven aan eenmalig met cannabis geëxperimenteerd te hebben in de afgelopen twaalf maand. Naast cannabis wordt voornamelijk ecstasy (n=6), cocaïne (n=5) en MDMA (n=4) gebruikt.

Alle studenten gaven aan dat hun gebruik geen probleem voorstelt in hun perceptie. Dit beargumenteerden ze door het feit dat ze de hoeveelheid onder controle hebben, geen nood aan het middel hebben of door het feit dat ze kunnen stoppen wanneer er geen behoefte is naar het middel. Een respondent gaf wel aan dat hij een ambigu gevoel heeft bij zijn gebruik. Enerzijds vindt hij zijn gebruik soms te veel en onnodig, anderzijds vindt hij dit niet zo erg en kan hij er mee leven.

“Ik denk dat het soms te veel is. Veertig euro is ook wel veel om in een week er aan uit te geven met cannabis alleen. [...] Ik doe het soms te veel. Het is niet nodig dat ik het zoveel doe. Ik vind het ook niet zo erg dat ik het te veel doe hé, je weet wel. Ik kan er mee leven.” (Louis)

Een andere respondent gaf aan voornamelijk te gebruiken in een gecontroleerde context.

Druggebruik als toevoeging aan de beleving

Drie respondenten gaven aan illegale middelen te gebruiken vanuit het idee om te experimenteren met middelen. Waarvan twee respondenten expliciet aangaven dat ze niet meer gingen gebruiken omdat ze nu weten wat het product inhoudt. De andere acht respondenten gaven aan voornamelijk illegale middelen te gebruiken voor hun plezier of omdat het een meerwaarde biedt aan de beleving op dat moment. De respondenten brachten aan dat druggebruik de sfeer van uitgaan verbeterd. Twee respondenten gaven aan dat ze illegale middelen gebruiken met het idee om eventjes van de wereld weg te zijn. Een respondent gaf aan illegale middelen te gebruiken om zich high te voelen omdat dit gevoel ervaren leuk is.

“Als je op bijvoorbeeld een techno feestje zit dan is dat wel iets dat echt een meerwaarde is, maar ook daarbij dat moet voor mij niet altijd. Snap je? Ik kan daar perfect naar toe gaan zonder, maar met is dat nog heel anders. Je kan je echt op een andere planeet zetten” (Johan)

“Bij cannabis is het voornamelijk om me. Ik ga niet zeggen tot rust te komen, [...]. Dat is vooral om, ja, ik zal zeggen om me high te voelen omdat ik het leuk vind om me high te voelen. Om me alles is grappig te voelen.” (Louis)

Een respondent gaf aan illegale middelen te gebruiken omdat je daaruit kan leren als persoon.

Cannabis wordt voornamelijk gebruikt in de omgeving met vrienden om een gezellige sociale sfeer te creëren. Waardoor men gezapiger kan spreken, meer lachen en zich kan ontspannen. Cocaïne, MDMA en ecstasy worden uitsluitend gebruikt tijdens het uitgaan. Bijvoorbeeld om meer in de sfeer van het feesten te komen of om zich meer te amuseren. Een respondent gaf aan dat cocaïne gebruikt werd om het effect van alcohol tegen te gaan. Een respondent gaf aan cannabis te gebruiken wanneer niemand erbij was. De andere respondenten gaven aan altijd in groep te gebruiken.

Drie respondenten gaven aan te weten wat smartdrugs zijn. Hierbij werd door de respondenten enkel verwezen naar truffels en paddo's. Waarvan één persoon aangaf eens truffels gedaan te hebben. Hij beschreef dit als een verrijkende ervaring. Een respondent die niet wist wat smartdrugs was, gaf wel aan in de afgelopen twaalf maand paddo's gedaan te hebben.

Hetzelfde met truffels ook. Ik heb dat al lang niet meer gedaan, dat is één van de geestigste ervaringen dat ik ooit al gehad heb. [...] Ik ben massa's content, dat was echt een verrijkende ervaring. Omdat ik vind dat je daar massa's kan uitleren. Ik ben een wetenschapper ook hé. Ik vind dat interessant om te weten hoe dat allemaal werkt op je lichaam. Dat maakt zo massa's duidelijk hoe dat alles massa's onbenullig is hé. (Johan)

Een respondent gaf aan met het middel LSD te willen experimenteren. Dit met de verwachting dat dit een verrijkende ervaring zal zijn en de werking van het product interessant vindt. Toch gaf de persoon aan dit middel nog niet gedaan te hebben omdat hij nog bedeesd te zijn over het product.

"Ik vind het super interessant hoe LSD werkt bijvoorbeeld. Ik zou het echt graag doen, maar daar ben ik wat schuw van, maar dat werkt gewoon in en voor één of andere manier fuckt dat gewoon met je zenuwstelsel, waardoor alle soort hormonen en stofwisseling heel verandert en hoort je wat je ziet en zie je wat je hoort. Ali dat is toch massa's zot, ik vind dat massa's zot. Ik vind dat je daar veel uit kan leren." (Johan)

Na het horen van de definitie omtrent smartdrugs gaven drie respondenten aan dat ze het concept van smartdrugs merkwaardig vinden. Waarbij aangekaart werd dat de effecten niet minder heftig zijn dan illegale middelen.

"Ik vind het iets raars. Het is dan z gezegd een veiliger initiatief, maar eigenlijk maak je de drempel lager naar zulke dingen. [...] Het is hetzelfde met cola. Als je het dan toch doet pak dan een lekkere cola in plaats van een cola zero dat er wat minder suiker in zit en net iets minder lekker is, geef me dan een gewone cola! Het is toch niet voor iedere gelegenheid!" (Seppe)

3.4 Impact van sociale media op alcoholgebruik

Het organiseren van en terugkijken naar alcohol gerelateerde momenten

Uit de verschillende interviews werd duidelijk dat sociale media een impact heeft op het leven van jongeren en in het gebruik van alcohol en middelen. Twaalf respondenten gaven aan voornamelijk via sociale media af te spreken met vrienden of gelegenheden te organiseren om alcohol te consumeren.

Vijf respondenten gaven aan dat sociale media hun aanzet tot gebruik van alcohol. Voornamelijk het zien van andere mensen op sociale media die alcohol drinken of aan het uitgaan zijn beïnvloed de keuze om uit te gaan en te gaan consumeren.

“Dat is echt gigantisch geweest. Dat heeft echt, ik denk dat dat een van de grote toppers was waardoor ik echt geïnteresseerd was van ik moet eens alcohol drinken, ik wil eens dat drinken, ik moet eens dat doen. Gewoon omdat dat legt heel veel druk vind ik omdat die persoon dat ook doet en mens keek er soms naar op en dan dacht ik van ja ik moet dat nu ook doen, ik moet nu ook weten wat dat is.” (Els)

“Als je zo eens een story ziet of een snap krijgt van maten die aan het feesten zijn dan ga je toch meer geneigd zijn om ook af te komen, in deze zin heeft dat wel misschien een invloed.” (Johan)

Van alle respondenten hebben vijf respondenten geen foto's op hun sociale media die alcohol gerelateerd zijn. Vijftien respondenten gaven aan hun uitgaansleven te delen op sociale media. Elf respondenten doen dit aan de hand van foto's of video's plaatsen op hun verhaal op sociale media. Vijf respondenten gaven aan hun uitgaansleven naar vrienden of groepsschats te versturen aan de hand van foto's of video's. Vijftien respondenten gaven aan dat ze na het uitgaan nog terugkijken naar genomen foto's of video's voor het ervaren van plezier.

Juist ontdek ik wel veel feestjes en uitgaansmogelijkheden op social media. [...] soms in het uitgaan zijn dat leuke momenten of grappige momenten die ik wel deel. [...] Facebook onder andere om af te spreken met vrienden. Facebook ook om evenementen te maken of te volgen. Zodat je weet hoe of wat of waar” (Sam)

“Via snapchat filmpjes verzenden naar vrienden ofzo, naar een gemeenschappelijk groep waar in we zitten. Dat we de dag erachter kunnen kijken wat we hebben uitgestoken. Iets op mijn story zetten ofzo ervan.” (Louis)

3.5 Impact van corona op middelengebruik

COVID-19 heeft een impact op middelengebruik

Uit de verschillende interviews werd duidelijk dat corona een impact heeft op het studentenleven. Deze pandemie heeft ook een impact op het gebruik van middelen. Deze impact is voor sommige respondenten positief, voor andere respondenten dan terug negatief.

Bijna alle respondenten (n=20) gaven aan dat COVID-19 voor een vermindering in hun alcoholgebruik heeft gezorgd. Waarbij acht respondenten aangaven momenteel weinig tot geen alcohol te gebruiken. De vermindering in het gebruik van alcohol is volgens twaalf respondenten te wijden aan het feit dat door de COVID-19 maatregelen minder gelegenheden zijn om te consumeren. Hierbij werd verwezen naar het minder ervaren van sociale samenkomsten (n=6) en dat de cafés gesloten zijn (n=3). Volgens enkele respondenten (n=7) heeft hun alcoholgebruik op een ander manier plaatsvonden dan in een normaal academiejaar. Dit bijvoorbeeld door in het huishouden met de ouders eens te consumeren. Twee respondenten kaartten aan dat hun alcoholgebruik volledig vervangen is door online in groep te drinken.

“Dan dacht ik van nu ga ik iets drinken omdat ik dan begon te video te chatten. Dan werd het plezant.” (Jonas)

De voornaamste context waarin alcohol geconsumeerd werd in de periode van de tweede lockdown was op kot met vrienden (n=6), thuis (n=6) en online met vrienden (n=3).

Deze vermindering van alcoholgebruik was bij drie respondenten in het begin niet zo. Ze vertelden in het begin net een vermeerdering aan te merken in hun gebruik. Net doordat de eerste lockdown voor meer vrije tijd zorgde, was er meer mogelijkheid om alcohol te consumeren.

“Het heeft dus in de eerste lockdown heb ik, hebben we vaak geapperitiefd en veel gebruik van gemaakt, we hebben nu vrije tijd, we gaan eens aperitieven en dat eens doen en dat eens drinken en dat eens eten. Dat heeft dan ook wel zijn plateau effect gekregen en heeft dat wat afgeremd.” (Els)

Een respondent gaf aan dat doorheen heel de corona periode zijn alcoholgebruik toegenomen is. Dit door het feit dat hij met vijf vrienden op kot zit en met als gevolg meer sociale samenkomsten heeft. Hij gaf ook aan minder schoolwerk te hebben en minder externe druk te ervaren.

“We zitten met vijf op kot en we zijn meer samen hé. Die lessen gaan al niet door, dus je moet niet aan, een, fysiek aanwezig zijn dus je moet niet per se vroeg uit je bed. Alles wordt opgenomen, labo’s gaan niet door. Dat zijn allemaal beperkingen die je anders hebt die nu wegvallen. [...] als we willen kosten we daar drie maanden zitten en niet buiten komen. Het is minder druk van buitenaf om nuttig werk te doen.” (Johan)

Zeven respondenten gaven aan in de twee lockdowns en tussenperiode illegale middelen geconsumeerd te hebben. Zes respondenten gaf aan cannabis gebruikt te hebben. Hiervan gaven vijf respondenten aan meer cannabis te gebruiken dan dat ze voor de lockdown gebruikten. Twee respondenten kaartten aan dat ze eerder opteerden om cannabis te gebruiken dan alcohol in deze periode door de veranderende context.

“De marihuana heeft er ook mee te maken dat je de volgende dag fris bent. Als je alcohol drinkt, ben je de dag er na minder productief en er is nog altijd veel werk dat moet gebeuren voor school. Je kan dan gewoon opstaan en beginnen. Met alcohol is dat dan moeilijker om te doen. Alcohol was ook voornamelijk bij feestjes en café avonden, wat nu sowieso niet kan.” (Gorik)

Een respondent gaf aan meer cannabis te gebruiken om de verveling tegen te gaan.

Drie respondenten gaven aan dat door het geven van en of gaan naar lockdownfeestjes ook nog andere middelen dan cannabis gebruikt werden.

“Eens een feest thuis geven en ook iets anders gedaan van stimulerende middelen omdat het dan effectief een feestje was, dat was niet met zoveel mens. [...] Eigenlijk echt op dezelfde manier lik anders, het is gewoon niet buiten. Het gaat gewoon niet op café of in de club. Het is op zich niet heel veel veranderd.” (Johan)

Waarbij één respondent aangaf meer illegale middelen te gebruiken op zo’n feestje omdat door de avondklok niet mogelijk was om ‘s avonds over straat terug te keren naar huis.

“Door de avondklok moet je lang doordoen dus weet je van we moeten in vorm zijn en dan wordt er meer gebruikt. Ik weet niet of dat standaard is bij iedereen, maar in onze vriendengroep is dat alleszins het geval. Dus door die lockdownfeest js wel gestegen.” (Sam)

Drie respondenten vertelden geëxperimenteerd te hebben met illegale middelen in de lockdown. Een respondent vertelde dat hij paddo's gebruikt. Dit middel specifiek omdat het lockdown was en er tijd voor was. Twee andere respondenten gaven aan met het middel Mephedrone geëxperimenteerd te hebben. Dit werd niet genomen met een voorbedachte reden.

“Ik heb één iets nieuws ontdekt. Dat was mefi, maar dat is een samenstelling van verschillende drugssoorten. Ja, ik kende de effecten al, maar het was een samenstelling van twee drugssoorten.” (Sam)

“Dat was ook op een lockdownfeestje en dat ging, dat was met de drug mefi. Ja, een vriend die dat aan bood en dan heb ik dat genomen” (Louis)

Hoofdstuk 4: Discussie

In dit hoofdstuk worden bovenstaande onderzoeksresultaten kritisch vergeleken met eerdere bevindingen uit de literatuur. Daarna volgen de beperkingen van dit onderzoek. Dit hoofdstuk wordt besloten met enkele aanbevelingen voor verder onderzoek.

4.1 Voornaamste bevindingen

Uit eerder onderzoek is gebleken dat jongeren het gebruik van alcohol van andere jongeren overschatten (Bertholet et al., 2010; White et al., 2006). In dit onderzoek schatten de respondenten het gemiddeld aantal standaardglazen die een Gentse student drinkt op 23 standaardglazen. Dit is een overschatting van 12,9 standaardglazen alcohol die wekelijks gedronken worden (Van Damme et al., 2018). De meeste respondenten omschreven alcohol als een drug met voornamelijk negatieve elementen. Desalniettemin gaven de meeste respondenten aan alcohol te consumeren voor de positieve effecten die het met zich meebrengt. De motieven die naar boven kwamen waren gericht op het intern en extern positief versterken of negatief verzwakken van gevoelens. Dit ligt in de lijn met de motieven die naar boven kwamen in het onderzoek van Cooper (1994). De intern en extern positief versterkende motieven kwamen het meest naar boven in dit onderzoek. Dit bevestigt tevens de vaststellingen uit het onderzoek van Damme et al. (2017) bij Vlaamse studenten. Bij deze populatie komen de sociale, 84,1%, en 'enhancement', 83,7%, drinkmotieven het meest voor. De coping en conformiteit motieven komen bij minder dan de helft van de Vlaamse studenten voor (Van Damme et al., 2018). In dit onderzoek kwam bij slechts één respondent het verzwakken van negatieve gevoelens voor als een drinkmotief. Deze respondent gaf aan te drinken vanuit het idee om zijn negatieve gevoelens vanuit zichzelf te verzwakken.

De meeste respondenten gaven aan dat het indrinken of pre-drinken een vaste gewoonte is in het uitgaan in Gent. In de literatuur wordt indrinken omschreven als een populair fenomeen bij studenten in het hoger onderwijs (Fairlie et al., 2015; Pedersen & LaBrie, 2007; Pedersen et al., 2009; Whal et al., 2012). In de literatuur worden de motieven van het indrinken driedelig omschreven namelijk het vermijden van hoge prijzen te betalen in cafés, in een dronkenstaat komen en het kunnen socializen met vrienden (Wells et al., 2009). Inhoudelijk komen de motieven op hetzelfde neer, maar werden met andere bewoording omschreven door de respondenten in dit onderzoek. Namelijk het *dronken worden, de meerwaarde van het samen komen en babbelen met vrienden, en het goedkoper kunnen consumeren.*

Tijdens het indrinken worden regelmatig drankspelletjes gespeeld. Deze werden voornamelijk door de respondenten gespeeld voor het hebben van plezier, het sneller in een dronkenstaat komen, het feit dat het een ideale ijsbreker is en uit verveling. De motieven van competitie, conformiteit, nieuwigheid, seksuele manipulatie en coping werden niet teruggevonden in de verhalen van de respondenten (Johnson & Sheets 2004).

In de recente literatuur worden de motieven voor middelengebruik uitgebreider weergegeven dan enkel voor alcohol. Deze motieven worden gekenmerkt door acht factoren: 'enhancement', conformiteit, angst-coping, depressie-coping, verveling-coping, persoonlijke ontwikkeling en prestatie (Biolcati & Passini, 2019). De respondenten gaven in dit onderzoek diverse antwoorden op de vraag naar hun motieven voor hun gebruik. De copings, conformiteit en prestatie motieven kwamen niet terug bij de

respondenten. Terwijl de 'enhancement', sociale en persoonlijke ontwikkelingsmotieven rijkelijk aanwezig waren. Middelengebruik werd voornamelijk gedaan als een toevoeging aan de beleving. Dit zowel intern als extern. Samengevat worden illegale middelen door de respondenten gebruikt om meer plezier te ervaren, de ervaringen in het uitgaan beter te maken of om een gezellige sfeer te creëren. Echter tijdens de COVID-19-pandemie kwam het motief van verveling-coping wel aan bod.

Net zoals de onderzoeken van Sciensano (2020; 2021) naar middelengebruik bij personen die reeds pre-corona middelen gebruikten, geven de resultaten in dit onderzoek ook een daling aan in het gebruik van alcohol en illegale middelen tijdens COVID-19-pandemie. Echter, dit geldt niet voor het gebruik van cannabis (Sciensano, 2020a; Sciensano, 2020b; Sciensano, 2020c; Sciensano, 2021). Het gebruik van cannabis was toegenomen bij de meeste respondenten die in de laatste twaalf maand illegale middelen gebruikt hebben. De veronderstelling luidt dat deze afname van het gebruik van illegale middelen te verklaren is door de opgelegde maatregelen die de sociale samenkomsten bemoeilijkt of aan banden legt (EMCDDA, 2020). De respondenten gaven antwoorden die in lijn liggen met deze veronderstelling van het EMCDDA. Waarbij de focus van de respondenten voornamelijk lag op het niet kunnen samenkomen met vrienden en de sluiting van de horeca.

Het gebruik maken van sociale media om het uitgaan en alcoholconsumptie vast te leggen wordt door de respondenten aangekaart als een gekend fenomeen. De literatuur geeft aan dat dit fenomeen een populair gegeven is bij jongeren (Atkinson & Sumnall, 2016; Phan et al., 2019). De meeste respondenten gaven aan alcohol gerelateerde foto's op hun SNS-profiel te hebben. Dit is gelijkaardig met wat Beullens en Schepers (2013) vonden bij Vlaamse jongeren. Net zoals in voorgaand onderzoek (Atkinson & Sumnall, 2016) geven de resultaten aan dat het weergeven van alcohol gerelateerde momenten op sociale media plezier opwekt en dat men bewust hiermee herinneringen wil. Daarnaast bleek dat respondenten meer alcohol gerelateerde activiteiten deden door het zien van alcoholreferenties op sociale media, wat in lijn ligt met het onderzoek van Geusens (2018).

4.2 Beperkingen van het onderzoek

Het is van belang om te vermelden dat dit onderzoek onderhevig is aan enige beperkingen. Vermits dit een kwalitatief onderzoek is met een kleine hoeveelheid respondenten (n=22), is het uitgesloten om een conclusie te trekken binnen de volledige studenten populatie. De externe validiteit van dit onderzoek is eerder beperkt. Het generaliseren van de resultaten was nooit de bedoeling van dit onderzoek. Het doel was het beeld verkennen van hoe studenten kijken naar middelengebruik. Bovendien werden enkel Gentse studenten bevroegd. Om die reden is het onwaarschijnlijk dat het geconstrueerd beeld voor alle studenten geldig is.

De rekrutering verliep via een openbare Facebook post waardoor dit kan leiden tot een bepaalde selectie in de onderzoekspopulatie. De waarschijnlijkheid bestaat dat enkele respondenten komen vanuit dezelfde vriendengroep.

De data werden verzameld aan de hand van semigestructureerde diepte-interviews. Deze methode heeft een lagere validiteit dan gestructureerde interviews, omdat niet iedereen exact dezelfde vragen heeft gekregen. In dit onderzoek werd de analyse van de interviews uitsluitend door één onderzoeker gedaan. Dit heeft een invloed op de interne betrouwbaarheid van dit onderzoek. Deze

betrouwbaarheid kan verhoogd worden door het simultaan analyseren van de gegevens met andere onderzoekers.

In de literatuur ligt de nadruk voornamelijk op de Vlaamse studenten. Hierdoor worden enkel de prevalentiecijfers omtrent middelengebruik bij Vlaamse studenten besproken en is er geen nationaal beeld gevormd over de Belgische student. Door het feit dat de COVID-19-pandemie een recent gegeven is, is het wetenschappelijk onderzoek hier rond eerder beperkt.

4.3 Aanbevelingen voor verder onderzoek

Over het algemeen is nog weinig onderzoek gedaan naar de perceptie van (Vlaamse) studenten naar hun perceptie over middelengebruik. Ten eerste heeft de wetenschappelijke literatuur en het onderzoek naar de Vlaamse studenten hun perceptie op middelengebruik nog maar een kort bestaan. Dit zorgt ervoor dat het onderbouwen op Vlaams niveau niet vloeiend verloopt. Daarnaast ligt de focus in de weinige onderzoeken vooral op de motieven van gebruik bij de studenten. Dit onderzoek is een inspanning om een beschrijving te bekomen van de meningen en de perspectieven van studenten en de fenomenen omtrent middelengebruik. Vervolgonderzoek kan zich focussen op de perceptie, meningen en normen die studenten hebben omtrent middelengebruik en de bijhorende fenomenen.

Ten tweede construeert dit onderzoek een voorstelling van de impact van COVID-19-pandemie op middelengebruik. Deze resultaten kunnen niet gegeneraliseerd worden door de, zoals eerder vermeld, beperkte dataset, maar ook door de weinige literatuur omtrent deze recente pandemie. Bijgevolg kan het verrijkend zijn om in toekomstig onderzoek een vergelijkende studie uit te voeren waarbij de gelijkenissen en verschillen tussen Vlaamse studenten met betrekking tot de pandemie diepgaander worden onderzocht.

Ten derde kaart dit onderzoek kort de invloed van sociale media, Instagram, op het uitgaansleven en middelengebruik aan. Dit wetenschappelijk onderzoek staat nog in zijn kinderschoenen. Vervolgonderzoek kan zich dus focussen op de invloed van Instagram, Snapchat en Facebook in relatie tot het communiceren van en over middelengebruik tussen studenten. Deze communicatiekanalen werden voornamelijk aangehaald door de respondenten.

Ten vierde werd in dit onderzoek gekeken naar de kennis van de respondenten omtrent middelengebruik. De kennis van studenten omtrent middelengebruik wordt in de literatuur weinig onderzocht. Daarom is aan te raden om rond deze kennis nog verder onderzoek te doen.

4.4 Aanbevelingen voor de praktijk en het beleid

De resultaten van dit onderzoek tonen net zoals eerdere studies (Davoren et al, 2015; García Carretero et al., 2016; Luquiens et al, 2016 & Van Damme et al., 2018) aan dat bij meer dan de helft van de respondenten een verhoogd risico op problematisch alcoholgebruik werd gevonden. Zoals de respondenten aangaven zijn de fenomenen indrinken en drankspelletjes vaak voorkomend. Dit is gelijklopen met de recente literatuur (Pedersen & LaBrie, 2007; Pedersen et al., 2009; Whal et al., 2013; Fairlie et al., 2015). Deze fenomenen doen de totale hoeveelheid geconsumeerde alcohol toenemen. Dit leidt vaak tot dronkenschap en nadelige gevolgen voor het individu (Fairlie et al., 2015; Pedersen et al., 2009; Whal, et al., 2013). Hierdoor kunnen enkele aanbevelingen worden gemaakt naar de

praktijk en het beleid. Dit met de doelstelling: de prevalentie verhoogd risico op problematisch alcoholgebruik te doen afnemen en de kennis over alcohol en zijn gevolgen te verhogen. Om die reden wordt aangeraden om meer in te zetten op alcoholpreventie en psycho-educatie bij de jeugd. Dit kan verlopen via het onderwijs en verenigingen, zoals sportverenigingen en studentenverenigingen, waarin de jeugd zich manifesteert.

Het onderwijs en de verenigingen kunnen hun preventie en psycho-educatie breder organiseren dan enkel alcoholgebruik en focussen op middelengebruik als volledig thema. Dit door het steeds toenemend aanbod van NPS (De Schutter et al., 2019), het frequent misleidend adverteren van smartdrugs (VAD, 2017) en dat slechts drie respondenten aangaven de term 'smartdrugs' en zijn inhoud te kennen. Dit met de bedoeling om de kennis over de middelen te verhogen.

Hoofdstuk 5: Conclusie

Deze masterproef begon met een verdiepende literatuurstudie om een beeld te schetsen van middelengebruik in België. Vervolgens werd specifiek ingegaan op middelengebruik in het Vlaamse studentenleven. Bovendien werd de impact van sociale media en COVID-19 op middelengebruik besproken. Vanuit de literatuur kan geconcludeerd worden dat de beleving en perceptie van studenten op middelengebruik regelmatig ontbreekt binnen onderzoek. Het doel van deze masterproef is een antwoord formuleren op de vraag: “Wat zijn de percepties van Gentse studenten omtrent middelengebruik?”. Aanvullend werd onderzocht wat de impact is van sociale media en COVID-19 op middelengebruik bij studenten.

In het algemeen waren verschillen te merken tussen de percepties van studenten omtrent middelengebruik en de wetenschappelijke beschermende richtlijnen. De respondenten kenden de Vlaamse alcoholrichtlijnen niet, maar hadden een diverse mening hierover. Deze richtlijn werd door sommigen als positief bevonden, anderen vonden dat deze richtlijn niet streng genoeg was. Een derde groep van de respondenten vonden dat deze richtlijn niet van toepassing is tijdens de studentenperiode. Bingedrinken werd door alle respondenten gezien als een gekend fenomeen. De respondenten gaven aan dat dit voornamelijk een grote hoeveelheid alcohol consumeren is met als het gevolg niet te kunnen functioneren. Bij sommige respondenten werd verwezen naar het comadrinken. Vanuit het standpunt van de respondenten wordt alcohol als een drug gezien met negatieve gevolgen, maar toch worden genoeg positieve drinkmotieven, ‘enhancement’ en sociale motieven, ervaren om te consumeren. Over het algemeen lagen de drinkmotieven in het verlengde van deze vermeld in de literatuurstudie.

De fenomenen predrinken en drankspelletjes zijn veel voorkomend, met als doel in een dronken staat te komen vooraleer effectief in groep uitgegaan wordt. Hieruit blijkt bij dit fenomeen het sociaal en financieel aspect belangrijk te zijn. Sociale media worden door de respondenten gezien als de manier om alcohol gerelateerde momenten te organiseren, virtueel vast te leggen en deze terug te bekijken.

Illegaal middelengebruik wordt door de respondenten divers bekeken. De meeste respondenten staan negatief tegenover illegaal middelengebruik door de negatieve gevolgen die het gebruik met zich meebrengt. In de perceptie van illegaal middelengebruik wordt vaak de associatie gemaakt met alcohol. Dit om diverse redenen: illegaal middelengebruik wordt gelijkgesteld aan alcohol; alcohol wordt als schadelijker gezien dan softdrugs of alcohol wordt als minder schadelijk gezien dan illegaal middelengebruik. Illegale middelen worden voornamelijk gebruikt als een positieve toevoeging op de beleving en als een verrijkende ervaring.

De covid-19-pandemie heeft bij de meeste respondenten voor een vermindering van alcoholgebruik gezorgd. Terwijl het cannabisgebruik juist is toegenomen bij de respondenten die voor de COVID-19-maatregelen gebruikten.

Aan de hand van kwalitatief onderzoek is duiding en context gevormd rond de perceptie van Gentse hoger onderwijs studenten omtrent alcohol en druggebruik. Waarbij verder gekeken werd dan puur de prevalentiecijfers bij deze doelgroep.

Bibliografie

- Alcoholhulp. (z.d.-a). De 3 M's: mens, middel & milieu. <https://www.alcoholhulp.be/gezond-omgaan-met-alcohol>
- Alcoholhulp. (z.d.-b). Richtlijnen alcohol: hoeveelheden. <https://www.alcoholhulp.be/gezond-omgaan-met-alcohol>
- Atkinson, A. M., & Sumnall, H. R. (2016). 'If I don't look good, it just doesn't go up': A qualitative study of young women's drinking cultures and practices on Social Network Sites. *International Journal of Drug Policy*, 38, 50-62.
- Babor, T., Higgins-Biddle, J. C., Saunders, J., & Monteiro, M. G. (2001). The Alcohol Use Disorders Identification Test: Guidelines for Use in Primary Care. Second Edition. *World Health Organization*. http://whqlibdoc.who.int/hq/2001/WHO_MSD_MSB_01.6a.pdf
- Babor, T.F., & Higgins-Biddle, J.C. (2001). Brief intervention for hazardous and harmful drinking: a manual for use in primary care. *World Health Organization*, Department of Blood Safety and Clinical Technology.
- Barriball, K. L., & While, A. (1994) *Journal of Advanced Nursing* 19, 328-335.
- Bengtsson, M. (2016). How to plan and perform a qualitative study using content analysis. *NursingPlus Open*, 2, 8-14.
- Berlin Hallrup, L., Albertsson, D., Bengtsson Tops, A., Dahlberg, K., & Grahn, B. (2009). Elderly women's experiences of living with fall risk in a fragile body: a reflective lifeworld approach. *Health & Social Care in the Community*, 17(4), 379-387.
- Bertholet, N., Faouzi, M., Studer, J., Daeppen, J.-B., & Gmel, G. (2013). Perception of tobacco, cannabis, and alcohol use of others is associated with one's own use. *Addiction Science & Clinical Practice*, 8(1). <https://doi.org/10.1186/1940-0640-8-15>

- Bertholet, N., Gaume, J., Faouzi, M., Daeppen, J.-B., & Gmel, G. (2010). Perception of the Amount of Drinking by Others in A Sample of 20-Year-Old Men: The More I Think You Drink, The More I Drink. *Alcohol and Alcoholism*, 46(1), 83–87. <https://doi.org/10.1093/alcalc/agq084>
- Beullens, K., & Schepers, A. (2013). Display of alcohol use on Facebook: a content analysis. *Cyberpsychology, Behavior, and Social Networking*, 16(7), 497-503.
- Biolcati, R., & Passini, S. (2019). Development of the Substance Use Motives Measure (SUMM): A comprehensive eight-factor model for alcohol/drugs consumption. *Addictive behaviors reports*, 10, 100199. <https://doi.org/10.1016/j.abrep.2019.100199>
- Cohen, L., Manion, L., & Morrison, K. R. B. (2007). *Research Methods in Education* (6de ed.). Routledge.
- Conroy, D., Morton, C., & Griffin, C. (2021). 'Maturing Out' as dilemmatic: Transitions towards relatively light drinking practices among UK University students. *British journal of health psychology*. 10.1111/bjhp.12511.
- Cooper, M. L. (1994). Motivations for alcohol use among adolescents: Development and validation of a four-factor model. *Psychological assessment*, 6(2), 117.
- Cox, W. M., & Klinger, E. (1988). A motivational model of alcohol use. *Journal of abnormal psychology*, 97(2), 168-180.
- Dahlberg, H., & Dahlberg, K. (2003). To not make definite what is indefinite: A phenomenological analysis of perception and its epistemological consequences in human science research. *The Humanistic Psychologist*, 31(4), 34-50.
- Davoren, M. P., Shiely, F., Byrne, M., & Perry, I. J. (2015). Hazardous alcohol consumption among university students in Ireland: a cross-sectional study. *BMJ open*, 5(1).

- De Doncker, J., De Donder, E., Möbius, D. (2016). *Dossier alcohol*. Brussel: Vereniging voor Alcohol- en andere Drugproblemen (VAD).
- De Donder, E., & Lambrechts, M. C. (2002). Situering problematisch middelengebruik. In E. De Donder, I. De Maeseneire, M. Geirnaert, M. Lambrechts, N. Roose, L. Van Baelen, & G. Verstuyf, *Alcohol- en druggebruik: gedifferentieerde aanpak van preventie tot hulpverlening* (pp. 13-40). Mechelen: Kluwer.
- De Druglijn. (z.d.). Wat is bingedrinken? | Druglijn.be. Geraadpleegd op 5 april 2020, van <https://www.druglijn.be/drugs-abc/alcohol/veelgestelde-vragen/wat-is-bingedrinken>
- De Meulenaere, J. B., Vermeiren, J., Bostyn, C., De Clercq, C. (2016). *Clubcodex - Liederboek Gent* (3de ed.). Studentikoos Centrum Ghendt vzw
- De Schutter, A., Evenepoel, T., Schrooten, J. (2019). *Dossier Nieuwe Psychoactieve Stoffen 2019*. Brussel: Vereniging voor Alcohol- en andere Drugproblemen (VAD).
- de Vries, I. (2020, 9 februari). 0.0 op de tap: ook studenten drinken steeds bewuster. *Metro* <https://www.metronieuws.nl/in-het-nieuws/2020/02/00-op-de-tap-ook-studenten-drinken-steeds-bewuster/>
- Dierckens, M., De Clercq, B. & Deforche B. (2019). Studie Jongeren en Gezondheid, *Deel 4: gezondheidsgedrag - Risicogedragingen: alcohol, roken en drugs* [Factsheet]. Opgehaald van: https://www.jongeren-en-gezondheid.ugent.be/wordpress/wp-content/uploads/2019/09/HBSC201718_Factsheet_risicogedrag.pdf
- Dietler, M. (2006). Alcohol: anthropological/archaeological perspectives. *Annu. Rev. Anthropol.*, 35, 229-249.

- Ellison, N. B., & Boyd, D. (2013). Sociality through social network sites. *The Oxford handbook of internet studies*, 151-172.
- EMCDDA (2020), European Drug Report 2020: Trends and Developments, *Publications Office of the European Union*, Luxembourg
- Expertisecentrum Alcohol. (2019). *Stoornissen in het gebruik van alcohol volgens de DSM 5 (V)*.
<https://expertisecentrumalcohol.trimbos.nl/items/details/stoornissen-in-het-gebruik-van-alcohol-volgens-de-dsm-5>
- Fairlie, A. M., Maggs, J. L., & Lanza, S. T. (2015). Prepartying, drinking games, and extreme drinking among college students: A daily-level investigation. *Addictive Behaviors*, 42, 91-95.
<https://doi.org/10.1016/j.addbeh.2014.11.001>
- García Carretero, M.Á., Novalbos Ruiz, J.P., Delgado, J., Martinez, M., & Gonzalez, C.O.F. (2016). Validation of the Alcohol Use Disorders Identification Test in university students: AUDIT and AUDIT-C. *Adicciones*, 28, 194-204.
- Geeraerts, G., Wijgaerts, F., Claessens, J., Verstuyf, G. (2018). *De invloed van Mens, Middel en Milieu (MMM) op druggebruik en drugproblemen*. Brussel: Vereniging voor Alcohol- en andere Drugproblemen (VAD).
- George, A. M., Zamboanga, B. L., Martin, J. L., & Olthuis, J. V. (2018). Examining the factor structure of the Motives for Playing Drinking Games measure among Australian university students. *Drug and alcohol review*, 37(6), 782-788.
- Geusens, F. (2018). # DrinksWithFriends-The Underlying Processes and Conditionality of Alcohol-Related Social Media Effects.

- Gisle, L., Demarest, S., & Drieskens, S. (2019). Gezondheidsenquête 2018: Gebruik van alcohol. Brussel, België: Sciensano; Rapportnummer: D/2019/14.440/56.
- Gisle, L., Drieskens, S. (2019). Gezondheidsenquête 2018: Druggebruik. Brussel, België: Sciensano; Rapportnummer: D/2019/14.440/59. Beschikbaar op: www.gezondheidsenquête.be
- Gliner, J. A. (1994). Reviewing qualitative research: Proposed criteria for fairness and rigor. *The Occupational Therapy Journal of Research* 14(2): 78–90.
- Groenland, E. & Remmers, N. (2016). De steekproeftrekking en de selectie van respondenten in commercieel kwalitatief onderzoek. *Tijdschrift Kwalon*, 11(3).
- Groenland, E.A.G. (2001). Online kwalitatief marktonderzoek. Een deerne van vele zinnen. Oratie. Breukelen: Universiteit Nyenrode.
- Hebden, R., Lyons, A. C., Goodwin, I., & McCreanor, T. (2015). “When you add alcohol, it gets that much better” university students, alcohol consumption, and online drinking cultures. *Journal of Drug Issues*, 45(2), 214-226.
- Huang, G. C., Unger, J. B., Soto, D., Fujimoto, K., Pentz, M. A., Jordan-Marsh, M., & Valente, T. W. (2014). Peer influences: the impact of online and offline friendship networks on adolescent smoking and alcohol use. *Journal of Adolescent Health*, 54(5), 508-514.
- Jackson, K. M., Janssen, T., Cox, M. J., Colby, S. M., Barnett, N. P., & Sargent, J. (2021). Mechanisms Underlying Associations between Media Alcohol Exposure, Parenting, and Early Adolescent Drinking: A Moderated Sequential Mediation Model. *Journal of Youth and Adolescence*, 1-15.
- Jackson, R. L., Drummond, D. K., & Camara, S. (2007). What is qualitative research?. *Qualitative research reports in communication*, 8(1), 21-28.

- Järvinen, M., & Bom, L. H. (2019). 'Maturing out' as normative standard: qualitative interviews with young adult drinkers. *Journal of Youth Studies*, 22(5), 678-693.
- John, B., & Alwyn, T. (2010). *Alcohol related social norm perceptions in university students: effective interventions for change*.
<https://pdfs.semanticscholar.org/fbf4/a307c760d470290f84341647f6c8ff589482.pdf>
- Johnson, T. J., & Sheets, V. L. (2004). Measuring College Students' Motives for Playing Drinking Games. *Psychology of Addictive Behaviors*, 18(2), 91-99. <https://doi.org/10.1037/0893-164x.18.2.91>
- Kolšek, M., & Klemenc Ketiš, Z. (2015). Alcohol drinking among the students of the University of Maribor, Slovenia. *Slovenian Journal of Public Health*, 54, 259-266.
- Kraus, L., & Nociar, A. (2016). *ESPAD report 2015: results from the European school survey project on alcohol and other drugs*. European Monitoring Centre for Drugs and Drug Addiction.
- Lee, M. R., & Sher, K. J. (2018). "Maturing Out" of Binge and Problem Drinking. *Alcohol research: current reviews*, 39(1), 31-42.
- Lee, M. R., McDowell, Y. E., & Sher, K. J. (2019). Progression of substance use to substance use disorder. In *Prevention of Substance Use* (pp. 75-97). Springer, Cham.
- Longhurst, R. (2003). *Semi-structured Interviews and Focus Groups*.
- Luquiens, A., Falissard, B., & Aubin, H. J. (2016). Students worry about the impact of alcohol on quality of life: Roles of frequency of binge drinking and drinker self-concept. *Drug and Alcohol Dependence*, 167, 42-48.
- Malinowski, B. (1990). A scientific theory of culture and other areas. Raleigh (NC): *University of North Carolina Press*.

- Marton, F. (1981). Phenomenography—describing conceptions of the world around us. *Instructional science*, 10(2), 177-200.
- McIntosh, M. J., & Morse, J. M. (2015). Situating and Constructing Diversity in Semi-Structured Interviews. *Global Qualitative Nursing Research*.
<https://doi.org/10.1177/2333393615597674>
- Mediahuis. (2018, 31 oktober). Vier op de tien studenten hebben drankprobleem. *Het Laatste Nieuws*
<https://www.hln.be/nieuws/binnenland/onderwijs/vier-op-de-tien-studenten-hebben-drankprobleem%7Ea07e4fe6/>
- Meijer, P. C., Verloop, N., & Beijaard, D. (2002). Multi-method triangulation in a qualitative study on teachers' practical knowledge: An attempt to increase internal validity. *Quality and quantity*, 36(2), 145-167.
- Mongan, D., & Long, J. (2015). Standard drink measures throughout Europe; peoples' understanding of standard drinks. *RARHA: Joint Actional on Reducing Alcohol Related Harm*.
- Moreno, M. A., & Whitehill, J. M. (2014). Influence of social media on alcohol use in adolescents and young adults. *Alcohol research: current reviews*, 36(1), 91.
- Moreno, M. A., Kota, R., Schoohs, S., & Whitehill, J. M. (2013). The Facebook influence model: A concept mapping approach. *Cyberpsychology, Behavior, and Social Networking*, 16(7), 504-511.
- Mortelmans, D. (2013). *Handboek kwalitatieve onderzoeksmethoden*. (Herz. ed.) Acco.
- Muller, C., Neves, L. E., Gomes, L., Guimarães, M., & Ghesti, G. (2020). Processes for alcohol-free beer production: a review. *Food Science and Technology*, 40(2), 273-281.

- Niesink, P., van Everdingen, J. J. E., Hazewinkel, R.J.P., Heera, P., Korzec, A., van Pernis-van de Wal, E., Post, P., van de Wetering, B.J.M, Wettstein, K.R.M., Wielders, J.P.M., Doppegieter, R.M.S. (2011). *Richtlijn diagnostiek van stoornissen in het gebruik van alcohol in het kader van CBR-keuringen*. De Tijdstroom.
- O'Malley, P. M. (2004). Maturing Out of Problematic Alcohol Use. *Alcohol Research & Health*, 28(4), 202–204.
- Patton, M. Q. (2005). Qualitative research. *Encyclopedia of statistics in behavioral science*.
- Pedersen, E. R., LaBrie, J. W., & Kilmer, J. R. (2009). Before You Slip into the Night, You'll Want Something to Drink: Exploring the Reasons for Prepartying Behavior Among College Student Drinkers. *Issues in Mental Health Nursing*, 30(6), 354–363.
<https://doi.org/10.1080/01612840802422623>
- Pederson, E. R., & LaBrie, J. (2007). Partying Before the Party: Examining Prepartying Behaviour Among College Studentes. *Journal of American College Health*, 56(3), 237-245
<https://doi.org/10.3200/jach.56.3.237-246>
- Phan, T. T., Muralidhar, S., & Gatica-Perez, D. (2019). # drink or# drunk: Multimodal signals and drinking practices on instagram. In *Proceedings of the 13th EAI International Conference on Pervasive Computing Technologies for Healthcare* (pp. 71-80).
- Plochg, T., & Van Zwieten, M. C. B. (2007). Kwalitatief onderzoek. *Handboek gezondheidszorgonderzoek*, 77-93.
- Room, R. (2002). Alcohol, the individual and society: what history teaches us. *Addiction*. 92. 7 - 12.
[10.1046/j.1360-0443.92.3s1.15.x](https://doi.org/10.1046/j.1360-0443.92.3s1.15.x)

- Rosiers, J., Coghe, E., Peeters, H., Pelema, K. & Van Damme, J. (2020). VAD-leerlingenbevraging in het kader van een drugbeleid op school. Syntheserapport schooljaar 2018-2019. Brussel: VAD. Opgehaald van https://www.vad.be/assets/syntheserapport_leerlingenbevraging_2018-2019
- Schippers, G.M. & Broekman, T.G. (2010). De AUDIT. Nederlandse vertaling van de Alcohol Use Disorders Identification Test. Babor, T., Higgins-Biddle, J.C., Saunders, J., & Monteiro, M.G. (2001). <https://www.mateinfo.nl/audit/audit-nl.pdf>
- Sciensano (2020a). Het gebruik en het aanbod van drugs tijdens de COVID-19 pandemie en de percepties gelinkt aan de COVID-19 omstandigheden. COVID-19 online drugsonderzoek. Sciensano, Brussel, België; Depotnummer: D/2020/14.440/89
- Sciensano (2020b). Tweede COVID-19-Gezondheidsenquête: eerste resultaten. Sciensano: Brussel, België; Depotnummer: D/2020/14.440/51. Beschikbaar op: <https://doi.org/10.25608/kd4x-0m92>
- Sciensano (2020c). Vierde COVID-19-Gezondheidsenquête: eerste resultaten. Sciensano: Brussel, België; Depotnummer: D/2020/14.440/79. Beschikbaar op: <https://doi.org/10.25608/zzj1-y760>
- Sciensano (2021). Het gebruik en het aanbod van drugs tijdens de COVID-19-pandemie in België. Thematisch rapport: Resultaten van de online enquête Drugs & COVID-19 in 2020. Sciensano: Brussel, België; depotnummer: D/2021/14.440/21
- Simon, F. (2019). Over validering van praktijkgericht kwalitatief onderzoek. *Tijdschrift Kwalon*, 22(3).
- Spradley, J. P. (2016). Participant observation. Waveland Press.

- Stuckey, H. (2013). Three types of interviews: Qualitative research methods in social health. *Journal of Social Health and Diabetes*, 1(2), 56-56.
- Tull, M. T., Edmonds, K. A., Scamaldo, K. M., Richmond, J. R., Rose, J. P., & Gratz, K. L. (2020). Psychological Outcomes Associated with Stay-at-Home Orders and the Perceived Impact of COVID-19 on Daily Life. *Psychiatry research*, 289, 113098.
<https://doi.org/10.1016/j.psychres.2020.113098>
- VAD. (2016a). ACHTERGROND EN TOELICHTING BIJ KEUZES NIEUWE RICHTLIJN VOOR ALCOHOLGEBRUIK.
https://www.vad.be/assets/vlaamse_richtlijnen_laag_risico_alcoholgebruik_achtergrondossier_4-1
- VAD. (2016b). Een nieuwe richtlijn voor alcoholgebruik. <https://www.vad.be/artikels/detail/een-nieuwe-richtlijn-voor-alcoholgebruik>
- VAD. (2017). *drugs abc nieuwe psychoactieve stoffen (NPS)*. <https://www.vad.be/assets/drugs-abc-nps>
- VAD. (z.d.). RICHTLIJN VOOR ALCOHOLGEBRUIK. <https://www.vad.be/assets/2281>
- Vallee, B. L. (1998). Alcohol in the western world. *Scientific American*, 278(6), 80-85.
- Van Damme, J., Hublet, A., De Clercq, B., Kuntsche, E., Maes, L., & Clays, E. (2017). Who does not cut down? Comparing characteristics and drinking motives of drinkers and abstainers during the exam periods. *Journal of American College Health*, 65, 558-566.
- Van Damme, J., Thienpondt, A., Rosiers, J., De Bruyn, S., Soyze, v., Sisk, Maura., Van Hal, G., & Deforche, B. (2018). *In hogere sferen?, volume 4: een onderzoek naar het middelengebruik bij Vlaamse studenten*. Brussel: Vereniging voor Alcohol- en andere Drugproblemen (VAD).

- van den Brink, W. (2014). Verslavingsgedrag van DSM-IV naar DSM-5. *Tijdschrift voor Psychiatrie*, 56, 206–210. <https://www.tijdschriftvoorpsychiatrie.nl/assets/articles/56-2014-3-artikel-vandenbrink.pdf>
- van der Meide, H. (2016). Data-analyse volgens de fenomenologische reflectieve leefwereldbenadering. *Tijdschrift Kwalon*, 19(3).
- Van Hove, G. (2014). *Qualitative research for educational sciences* (2de ed.). Pearson Education.
- van Zwieten, M., & Willems, D. (2004). Waardering van kwalitatief onderzoek. *Huisarts en wetenschap*, 47(13), 38-43.
- Vancaeneghem, J. (2018, 31 oktober). 37 procent van studenten heeft een drankprobleem: “We moeten ingrijpen of groep verslaafde studenten zal stijgen. *Het Nieuwsblad*.
https://www.nieuwsblad.be/cnt/dmf20181031_03895678
- Wahl, S., Sonntag, T., Roehrig, J., Kriston, L., & Berner, M. M. (2012). Characteristics of predrinking and associated risks: a survey in a sample of German high school students. *International Journal of Public Health*, 58(2), 197–205. <https://doi.org/10.1007/s00038-012-0409-2>
- Wauters, M. (2009). *Dossier Smartdrugs*. Brussel: Vereniging voor Alcohol- en andere Drugproblemen (VAD).
- Wechsler, H., & Rohman, M.E. (1981). Patterns of drug use among New England college students. *American Journal of Drug and Alcohol Abuse*, 8, 27-37.
- Wells, S., Graham, K., & Purcell, J. (2009). Policy implications of the widespread practice of ‘pre-drinking’ or ‘pre-gaming’ before going to public drinking establishments-are current prevention strategies backfiring? *Addiction*, 104(1), 4–9. <https://doi.org/10.1111/j.1360-0443.2008.02393.x>

- White, A. M., Kraus, C. L., McCracken, L. A., & Swartzwelder, H. S. (2003). Do college students drink more than they think? Use of a free-pour paradigm to determine how college students define standard drinks. *Alcoholism: Clinical and Experimental Research*, 27(11), 1750-1756.
- Whitley, R., & Crawford, M. (2005). Qualitative Research in Psychiatry. *The Canadian Journal of Psychiatry*, 50(2), 108–114. <https://doi.org/10.1177/070674370505000206>
- World Health Organization. (2018). *Global status report on alcohol and health 2018*. World Health Organization.
- Zamboanga, B. L., Pearce, M. W., Kenney, S. R., Ham, L. S., Woods, O. E., & Borsari, B. (2013). Are “extreme consumption games” drinking games? Sometimes it’s a matter of perspective. *The American Journal of Drug and Alcohol Abuse*, 39(5), 275-279.

Bijlagen

A. Oproepingsbrief respondenten onderzoek

GEZOCHT: PARTICIPANTEN MASTERPROEF

ONDERWERP

- De beleving van studenten over hun eigen alcoholgebruik en alcoholnormen
- In welke mate de sociale media de beleving van studenten over alcoholnormen en alcoholgebruik beïnvloeden

CRITERIA PARTICIPANTEN

- Student aan een Gentse hogeschool of universiteit
- Tussen de 18 en 25 jaar

PRAKTISCH

- Kwalitatief onderzoek aan de hand van focusgroepsdiscussies
- Zal plaatsvinden in de periode november – december, precieze tijdstip in overleg
- Vanwege COVID-19 zullen deze discussies hoogstwaarschijnlijk online plaatsvinden, tenzij de richtlijnen gerespecteerd kunnen worden

INFO & CONTACT

Via het e-mailadres tomas.borny@UGent.be

Aarzel niet om mij te contacteren voor meer informatie of vragen

B. Informed consent

INFORMED CONSENT

Ik, ondergetekende, verklaar hierbij dat ik, als participant aan een onderzoek aan de Vakgroep Orthopedagogiek/ onder leiding van Borny Tomas van de Universiteit Gent,

(Irrelevante items, gescheiden door “ / ”, schrappen)

- (1) de uitleg over de aard van de vragen en de taken die tijdens dit onderzoek zullen worden aangeboden, heb gekregen en dat mij de mogelijkheid werd geboden om bijkomende informatie te verkrijgen;
- (2) totaal uit vrije wil deelneem aan het wetenschappelijk onderzoek;
- (3) de toestemming geef aan de onderzoekers om mijn resultaten op anonieme wijze te bewaren, te verwerken en te rapporteren;

(Variant van punt (3). Behoud alleen de relevante variant)

de toestemming geef aan de onderzoekers om mijn resultaten op vertrouwelijke wijze te bewaren en te verwerken en anoniem te rapporteren;

- (4) op de hoogte ben van de mogelijkheid om mijn deelname aan het onderzoek op ieder moment stop te zetten en dit zonder opgave van reden;
- (5) weet dat niet deelnemen of mijn deelname aan het onderzoek stopzetten op geen enkele manier negatieve gevolgen heeft voor mij /op mijn evaluatie (er worden geen punten afgetrokken, maar ook niet verdiend) / op mijn studiebegeleiding / op mijn behandeling / op mijn ondersteuning;

(Irrelevante items, gescheiden door “ / ”, schrappen)

- (6) weet dat ik op aanvraag een samenvatting van de onderzoeksbevindingen kan krijgen nadat de studie is afgerond en de resultaten bekend zijn;
- (7) geef toestemming dat mijn data gebruikt wordt voor verder analyse door andere onderzoekers na volledige anonimisering;
- (8) weet dat UGent de verantwoordelijke eenheid is m.b.t. persoonsgegevens verzameld tijdens het onderzoek. Ik weet dat de data protection officer me meer informatie kan verschaffen over de bescherming van mijn persoonlijke informatie. Contact: Hanne Elsen (privacy@ugent.be).

Gelezen en goedgekeurd op (datum),

Handtekening van de participant

Naam van de verantwoordelijke onderzoeker Borny Tomas